26ՐԴ ՏԱՐԻ ԹԻՒ 7035 25 ՓԵՏՐՈՒԱՐ 1909 ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ 16 ՍԷՖԷՐ 1327 10 Mars 1909 26e année N. 7035

“ԱՐԵՒԵԼՔ„
ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ԳԱՐԵԳԻՆ ՊՈՅԱՃԵԱՆ
Կ. ՊՈԼԻՍ, ՂԱԼԱԹԻԱ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐԸ

Կ. Պոլսոյ համար տարեկան	80	Ղ.ռ.
» » վեցամսեայ	45	»
Գաւառներու համար տարեկան	108	»
» » վեցամսեայ	60	»
Օտար երկիրներու համար տարեկան	25	Ֆր.
» » վեցամսեայ	20	»

Թղթատարի ծախքը մեր վրայ

10 ՓԱՐԱ

ԱՐԵՒԵԼՔ

ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ, ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

آرهوهلك
ارمنیجه یومی و سیاسی غزته
صاحب امتیازی قره کین بویاجیان
درعلیه غلطه

AREVEEK
JOURNAL ARMÉNIEN
Directeur-Propriétaire
KARÉKIN BOYADJIAN
Cons/ple, Galata

10 PARAS

ՆՈՐԷ՞Ն ՊԻՏԻ ԱՂԱՉԵՆՔ

Ժամանակ մը, երբ Բռնապետութիւնը միահեծան կը տիրէր՝ իր ատամնագոյցքին մէջ խորտակելով մարդկային զանգուածներ, ազատութեան խելօք առաքեալները կը քարոզէին, Թոքապատառ ու չնչարգել, թէ բռնապետութիւնը ընկճելու համար փոխանակ բռնական միջոցներու դիմելու, փոխանակ զէնքով կռուելու անոր դէմ, աւելի աղէկ էր երթալ գետնատարած իյնալ անոր առջեւ, լալ, արցունք թափել, անոր փէշերը պագնել, լզել, աղաչել, պաղատել։ Տեսակ մը քաղաքականութիւն էր ասիկա, որուն քիչ հետեւողներ չեղան մեր մէջ, գլխաւորապէս ջոջ հայ դասակարգը, անոնք որ տէրութեան փշրանքներէն կ՚ապրէին, Բ. Դրան սպասարկութեան մէջ փորերնին կը պարարտացնէին, և յեղափոխական ո և է շարժման մէջ իրենց նիւթական շահերուն վտանգումը կը տեսնէին։ Կ՚ուզէին անտրտունջ հպատակիլ Աւետարանին պատուէրին թէ երբոր մէկը ապտակ մը զարնէ երեսիդ՝ անմիջապէս միւս երեսդ դարձուր։ Խեղճերը չէին գիտեր թէ միւս երեսդ ալ դարձնելէ յետոյ պիտի հարկադրուէիր ծոծրակդ ալ տրամադրել նորանոր հարուածներու, յետոյ թիկունքդ, յետոյ ողնայարդ, յետոյ ամբողջ մարմինդ, և վերջապէս կեանքդ։ Հայ ցեղին ամբողջական խորտակումին հետամուտ րէժիմ մը, իր արիւնոտ թաթերը լզէիր կամ ոչ, պիտի շարունակէր իր գործը մինչեւ որ անիկա գլուխ ելլար։ Ընդհակառակը, վիզդ դառնուկի համակամութեամբ, կամ արտասուաթոր երկրպագութեամբ անոր առջեւ ծռելդ դիւրութիւն մը պիտի ըլլար որ ճիւաղին հարուածները աւելի ճի՛շդ և աւելի անվրէպ տեղային, և մէկ հարուածով վերջանար ինչ որ քանի մը հարուածներու պիտի կարօտէր։

Այս մանկացու օրօրը չա՛տ մտիկ ըրինք, և այդ օրօրին հեղինակները, հաւատարիմ ծառաները տէրութեան և գահին, իրենց աղաչական դիրքերուն մէջ իսկ չանթահար եղան, հայահալած մրրիկին մէջ իրենք ալ յորձանապտոյտ տարուելով լմննալով։

Ցաւալին ան էր որ Թուրքիոյ սահմաններէն դուրս, արտասահմանի ազատ մթնոլորտին մէջ իսկ այդ միեւնոյն քարոզը տուողներ, այդ միեւնոյն օրօրը երգողներ գտնուեցան։ Բողոքին տեղ աղաչանք, զէնքին տեղ պաղատանք, ըսին, և ատոր մէջ հեռատեսեցին Հայուն փրկութիւնը։

Վերջապէս սակայն տեսանք թէ ի՛նչ եղաւ, թէ ո՛վ յաղթող ելաւ, աղաչա՞նքը թէ մաքառումը, տեսանք թէ ո՛վ էր որ փլցուց բռնակալութեան արիւնոտ բագինը, և որո՛նք էին որ պայքարէն հեւիհեւ դարձած՝ եկան հրապարակայօրէն ցցուեցան անո՛ր իսկ դէմ, որ դեռ երէկ մարդակուլ գազան՝ հիմակ դողդոջուն շան մը պէս կը քծնէր յեղափոխական մարտիկներուն ոտքերուն տակ։ Աղաչանքի քաղաքականութեան դպիրները, ամօթահար, ծակէծակ մտան կամ, անբեսաբար, մէկէնիմէկ հոգեփոխուած, ու՝ մնացած փողարներն եղան յեղափոխութեան, անոր բարիքներուն զմայլող, անոր հետեւանքներէն շուտով ու լայնօրէն օգտուելու անհամբեր։ Թող անոնք վայելեն հիմակ ազատութեան համար թափուած արիւններուն պտուղը, բայց գոնէ թող չմոռնան թէ որո՛ւ կը պարտին զայն։

* *

Բայց լաւագոյն է շատ չյամենալ անցած գացած բաներուն վրայ։ Հին բարի օրերը անհետացան, և նոր բարի օրեր ողջունեցինք։ Բռնապետութիւնը ինկաւ, սահմանադրութիւնը անոր յաջորդեց։ Ազատեցա՜նք, ըսինք։

Խնդիր է գիտնալ սակայն թէ իրաւ ազատեցա՞նք։ Ժամանակով մեզի ըսին որ եթէ աղաչենք պաղատինք՝ մեզի չեն հալածեր, չեն կոտորեր։ Ըրի՛նք ատիկա. աղաչեցինք Եւրոպային, աղաչեցինք մեր հալածիչին։ Բայց նորէն հալածուեցա՛նք, նորէն կոտորուեցանք։ Անցեալ Յուլիս 11էն ասդին սկսանք հաւատալ թէ ա՛լ ոչ հարկ կար աղաչելու, ոչ ալ անշուշտ մաքառելու ըմբոստանալու։ Նոր շրջան մը կը սկսէր, հաւասարութեան, իրաւունքի և օրէնքի շրջանը, վասն զի երբ բռնապետութիւնը վերջացաւ՝ կ՚ըսենք՝ անշուշտ չենք հասկնար թէ միայն անոր գլուխը՝ Եըլտըզը ինկաւ, այլ միեւնոյն ժամանակ ամբողջ մարմինը։ Բայց Թուրքիոյ մէջ ութն ամիսէ ի վեր տիրող կացութիւնը մեզի իրաւամբ խորհիլ կուտայ թէ բռնապետութիւնը վերցած է Եըլդըզի վրայ միայն, ու իրականին մէջ անիկա կ՚ապրի իր բոլոր սեւութեամբը, ուժգնութեամբը և ահաւորութեամբը։

Եօթը ամսէ ի վեր կ՚աղաչենք մեր օսմ. սահմանադրական կառավարութեան որ դրականապէս գործադրէ հաւասարութեան, արդարութեան և իրաւունքի սկզբունքը։ Եօթն ամսէ ի վեր՝ օսմ. սահմանադրական կառավարութիւնը կը յամառի չգործադրել այդ սկզբունքը, զոր ընդունած ըլլալը արարատ աշխարհի հռչակեց։ Եօթն ամսէ ի վեր հայ թերթերը, օրուան Պատրիարքը, պաշտօնական մարդիկ, հայ երեսփոխաններ դիմեցին կառավարութեան և աղաչեցին որ սահմանադրութիւնը սկսի վերջապէս գործադրուիլ Հայաստանի մէջ. հա՛, հո՛ւ, կ՚ըլլայ կոր, եղաւ, պիտի ընենք, կ՚ընենք կոր. և սակայն բա՛ն մը եղած չունի։ Բռնապետութեան շրջանը միահեծան կը տիրէ դեռ ամբողջ Հայաստանի վրայ՝ սահմանադրութեան կեղծանունին տակ. նոյն դժոխային ատամնագոյցքին տակ կը շարունակեն ջարդափշուր ըլլալ հայերը՝ իրենց բնավայրին մէջ։ Լաց, կոծ, անօթութիւն, հալածանք, առեւանգում, արիւն, յափշտակութիւն, բռնի իսլամացում, սրբապղծութիւն, ամէն բան, ամէն բան կայ հոն դեռ, օսմ. սահմանադրական կառավարութեան գիտակցութեամբը և անոր մեղսակցութեամբը։ Այդ երկիրը ուտող լմնցնող նախկին գազանները՝ սահմանադրութեան անունէն պահ մը սանձուած՝ հիմա աւելի քան երբեք մոլեգնութեամբ իրենց ճանկերը բացած են ծծելու հատցնելու համար Հայը դարձեալ և միշտ, անշուշտ համախոհութեամբը Օսմ. Խորհրդարանին և մանաւանդ հաւանութեամբը «տիրող տարր»ի ներկայացուցիչներուն և մասնաւորապէս Թելադրութեամբը Օսմ. Միութեան և Յառաջդիմութեան Քոմիթէին։

Բայց ինչո՞ւ համար նախամեծար չհամարէինք բռնապետական րէժիմի մը տակ հալածուիլ և թալլուիլ։ Գոնէ իրերու ճշգրիտ և որոշ կացութեան մը առջեւ մեր ընելիքը կը գիտնայինք, մշտակայ վտանգին դէմ մշտակայ միջոցներ ձեռք առնելու համար. կամ գոնէ ինքզինքնիս չէինք խաբեր և սուտ մխիթարութիւններով չէինք օրօրուեր։ Եթէ անպատճառ մէկուն պիտի աղաչէինք, լաւագոյն էր խժռռադէմ և անկեղծ բռնապետութեան մը աղաչել քան թէ ստապատիր, կեղծաժպիտ ու խաբեբայ սահմանադրութեան մը։

Եւ այս պայմաններուն տակ, ես իմ մասիս անոր համար նախապատուութիւն պիտի տայի բռնապետական յայտնի րէժիմի մը, որովհետեւ իսկապէս բռնապետական և երեւութապէս սահմանադրական կառավարութիւն մը միշտ չա՛տ աւելի վտանգաւոր է մեր գոյութեան համար քան թէ նոյն ինքն ակներեւ բռնապետութիւն մը։

Բռնաւորին աղաչեցէք որ ողորմի մեզի, ըսին ստրկութեան երկչոտ քարոզները. հիմակ, առանց անոնց ըսելուն ալ, ինքնաբերաբար կ՚աղաչենք կոր ուրիշ մէկ բռնաւորի մը, ժպտադէմ, անուշլեզու, նազելաճեմ բռնաւորի մը որ ողորմի մեզի, բայց այս վերջինն ալ նոյնքան անկարեկիր, նոյնքան անզգած ու անողոք է մեր աղաչանքներուն ո՛րքան առջի բռնաւորը։

Ի՛նչ, նորէ՞ն մի աղաչենք։ Ե՞րբ պիտի գայ այս աղաչելուն վերջը. բռնաւորին աղաչէ, Սահմանադրութեան աղաչէ, անոր աղաչէ, ասոր աղաչէ, ամէն շրջանի, ամէն րէժիմի տակ աղաչէ ու աղաչէ։ Ճօֆ։

* *

Սակայն, ազգ մըն ալ այսքան աղաչել տալը աղէկ բան մը չէ։ Եւ եթէ ներկայ սահմանադրական կառավարութիւնը փոքր քանակութեամբ հեռատեսութեան ոգի մը ունենայ, ապահով եմ որ Հայուն աղաչանքին ա՛լ չափ մը կը դնէ վերջապէս, այսինքն զանիկա կը դնէ անանկ վիճակի մը մէջ որ անիկա չըստիպուի աղաչել այնպիսի ատեն մը ուր ամէն մարդ ազատ է բողոքելու բարձրաղաղակ։ Վասն զի ուշադրութեան առնուելիք մէկ քանի կարեւոր կէտեր կան։ Առաջին և գլխաւոր կէտերէն մէկը այն է թէ կրնայ պատահիլ որ Հայը Օսմ. Սահմանադրութեան բարիքներէն իրաւամբ իրեն ինկած բաժինը չվայելելուն պատճառով՝ բաւական ատեն, ութը ամիս, տարի մը, երկու տարի աղաչելէն վերջը, համբերութիւնը հատած, նորէն հին սիրուած մեթոտի մը դիմէ իր իսկական ազատութիւնը ստանալու համար, և այդ մեթոտն ալ շատ լաւ ծանօթ է մեր Իսլամ եղբայրներուն և մեր Օսմ. կառավարութեան։ Յեղափոխութիւնն է ան։ Այսօր Օսմ. Սահմանադրական կառավարութիւնը բացարձակապէս կրնայ համոզուած ըլլալ որ ներկայ շրջանը՝ մեր յեղ. կուսակցութեանց համար՝ զինադադարի շրջան մըն է միայն։ Այդ զինադադարը, իրերու կացութեան համեմատ, յաւիտեան կրնայ երկարիլ, կամ թէ զարմանալի ու անակնկալ կերպով կարճնալ։ Կը կարծենք գոնէ որ «տիրող տարր»ը հասկցաւ թէ Հայը հուրէ սուրէ ռումբէ թնդանօթէ վախցող մարդ չէ։ Թուրք յեղափոխականները—անկեղծներէն ոմանք—խոստովանեցան թէ իրենց յեղափոխական վարպետները Հայերն էին։ Արդ, այս վարպետները դեռ միեւնոյն վարպետները կը մնան, և մանաւանդ վերջին սուտ ազատութեան ութը ամիսներուն միջոցին հայ ժողովուրդին և յեղափոխական տարրին անկաշկանդ ու արձակ համարձակ շփումը, դրուածներն ու արտասանուածները այլապէս կերպարանափոխուած են Պոլսոյ և գաւառներու հայ ժողովուրդին զգացումներն ու ըմբռնումները, և այս հոգեբանական պարագան գերազանցապէս հաշուի առնելիք կէտ մըն է անոնց համար որ տակաւին անխելքօրէն Հայուն համբերութեանը հետ կը խաղան։

Ուրիշ նոյնքան կարեւոր պարագայ մը, որ կ՚երեւի թէ կը խուսափի մեր իմաստուն կառավարողներուն նկատողութենէն։ Եւրոպական դիւանագիտութիւնը, նմանապէս, սպասողական դիրքի մը մէջ է հանդէպ Թուրքիոյ, վասն զի թէեւ յուլիս 11ի մեծ հարուածովը օսմ. երկիրներուն ճակատագիրը դժբախտութեան մը վերահաս վտանգէն ճողոպրեցաւ, և սակայն անոնք որ Րէվալի մէջ մեր երկրին բախտը որոշած էին, համբերութեամբ կը սպասեն տեսնելու համար թէ Սահմանադրութիւնը ինչ ելք պիտի ունենայ, սպասուած արդիւնքը պիտի տա՞յ։ Եւ գուցէ իրենց նախկին տրամադրութիւններուն վերադառնան երբ բացասական արդիւնք մը ցոյց տայ որ՝ սահմանադրական թէ բռնապետական՝ Թուրքիա վէճերու, պայքարներու, արիւնհեղութեանց, տակնուվրայութեանց միեւնոյն քաոսը, միեւնոյն խառնարանն է։

Աչուրնուս առջեւն է Պարսկաստանը։ Անմիտ վեհապետ մը ոտնակոխ ընելով Սահմանադրութիւնը, վտանգեց ահագին երկիր մը ապագան։ Ներկայ կացութեան շարունակութիւնը արտաքին միջամտութիւն մը առաջ պիտի բերէ, որ ուրիշ բան չի՛ նշանակեր եթէ ոչ վերջնական քայքայումը պարսիկ իշխանութեան։

Թուրքիոյ ներկայ վիճակը ինչ տարբերութիւն ունի Պարսկաստանի վիճակէն, հակառակ սահմանադրական ըլլալուն. աւելի գէշ է նոյն իսկ. Պարսկաստանի մէջ օտար տարրերու դէմ հալածանք չի կայ, կեղեքում, թալան, բռնաբարութիւն, բռնի իսլամացում եայլն գոյութիւն չունին հոն, մինչ բոլոր այս բաները կան և կը մնան դեռ Թուրքիոյ մէջ։

«Տիրող տարր»ի պարծանքովը սնուցող մարդիկ ապահովապէս այս ձեւով և այս պայմաններու տակ երկիրը կառավարելով չէ՛ որ ինքզինքնին արժանի ցոյց պիտի տան այդ մակդիրին. Թիւի առաւելութեամբ չէ որ տարր մը տիրող կ՚ըլլայ, այլ բարեմասնութիւններու և արժանիքներու ուժովը։ Անգլիական ազգը, հազիւ բաղկացած երսունըինը միլիոն ժողովուրդէ, երեք հարիւր միլիոն ժողովուրդի վրայ կ՚իշխէ։

Թող տիրող տարրը ցոյց տայ թէ ինքը արժանի է և կարող է միս մինակը այս երկիրը կառավարելու, թող ապացուցանէ թէ անկեղծօրէն այս երկրին բոլոր ժողովուրդներուն բարօրութեանը և երջանկութեանը կը ձգտի, խտրութիւն չի դներ իսլամին և ոչ-իսլամին միջեւ, մենք պատրաստ ենք, մանաւանդ Հայերս, լաւագոյն օժանդակներն ու ազդակները ըլլալու յառաջդիմութեան մեծ ու արգաւանդ գործին։

Բայց ցորչափ Հայը ստիպուած ըլլայ աղաչելու որ իրեն դէմ հինէն սկսուած և դեռ շարունակուող հալածանքի ու կեղեքումի սիստէմը վերնայ, և ցորչափ այդ սիստէմը՝ օսմ. ամէն տեսակ կառավարութիւններու սիրական ուղղութիւնը ըլլայ, այս երկրին ճակատագիրը վտանգի տակ է։

Ասիկա թող աղէկ ըմբռնեն «տիրող տարր»ին էֆէնտիները։

Եր. Սրմաքէշխանլեան

ՊԱՐՍԿԱՍՏԱՆԷՆ ԱՐՁԱԳԱՆԳ

Թաւրիզ, 26 յուն.ի

Րոպէիս որ գրում եմ, յեղափոխական Թաւրիզը ամբողջութեամբ պաշարուած է միապետական կամ աւելի ճիշդը բռնակալական հրոսակներով և անյայտ է ինձ թէ արդեօք նամակս կը կարողանա՞յ ճեղքել բռնակալական պատնէշները և հանգիստ հասնել երբեմնի բռնակալ, իսկ ներկայում ազատ օսմանեան մայրաքաղաքը, քանի որ երէկ թէ՛ ռուսական հիւպատոսարանի և թէ պարսից սուրհանդակները քաղաքի շրջակայքից վերադարձան, ճանապարհների խիստ անապահովութեան պատճառով, ուր վխտում են մթնոլորտը թունաւորող բռնակալական միքրոբները...

«Գողիաթն ու Դաւիթն» են հրապարակ նետուել...

Դարերի քայքայուած, հիւծուած Իրանը վերջին շարժումների շնորհիւ կարծէք հոգեւարքի գալարումների է մատնուած. բռնակալական ճիրանները այնքան խորն են թաղուած այս դժբախտ երկրի սրտում, գետնաքարշ սողուններ, գիշակեր թռչուններն ու գազանները, ախտաժէտ միքրոբներն ու զեռունները այնպէս են վարակել դարեր շարունակ Իրանի մթնոլորտը իրենց աւերմունքով, որ դարեր են պէտք կարծէք, կենսալից, վերածնունդի դարեր՝ այս անապատը մտաւոր, տնտեսական ազատութեան վերածելու։

Հալածանքը, թշուառութիւնը, անտանելի, անհանդուրժելի կացութիւնը ստիպեցին վերջ ի վերջոյ գաղափարական Դաւիթների երեւան գալու և չպիտի մեղադրել եթէ բռնակալական խաւարից դէպ կեանքի լոյս խոյացող Դաւիթները ստիպուած և խարխափելով, սայթաքելով ու գայթելով առաջ ընթանան. այդ խիստ բնական է, եթէ բնութեանը խօսեցնենք...

Եւ այդպիսի սայթաքումներից հետզհետէ մանուկը կարողանում է առնական քայլեր առնել. հետեւաբար գործի ըսկզբի արուած սայթաքումները, սխալ քայլերը վհատութեան և լքումի երաշխիք չպիտի ծառայեն և գաղափարական մարտիկների. գուցէ Արեւելքի ընթերցողներին յայտնի լինի, որ ամբողջ չորս ամիս՝ այն է յունիս 10ից մինչ սեպտեմբեր վերջ, Թաւրիզի հորիզոնը անդուլ, թէ՛ գիշեր և թէ ցերեկ որոտում էր հրացանների ձայնից։ Չորս ամիս յեղափոխական և բռնակալական ոյժեր չափվում էին իրար հետ, ծուատում, յօշոտում իրար։ Բաւական արիւն, արցունք հոսելուց յետ վերջին յաղթանակը մնաց սահմանադրականների և ամբողջ քաղաքը մաքրուեց միապետականներից։

Կառավարական բանակը մեծ անյաջողութիւններից յետ իր թափթփուկներով յետ քաշուեց և կենտրոնացաւ քաղաքից 14 վերստ հեռաւորութեան վրայ գտնուող Վասմինջ գիւղում, սպասելով Թէհրանի հրահանգներին։

Թաւրիզի սահմանադրականները հետզհետէ սկսեցին շունչ առնել, սպասելով, որ ամբողջ երկիրը վերապատմութեան դրօշը կը պարզի խրախուսուելով Թաւրիզի օրինակից։ Պրոպագանդիստներ սկսեցին տարածուել ամբողջ Ատրպատականում և շատ տեղեր աջողութիւններ ունեցան, թէպէտ այդ կռիւները ու աջողութիւնները ինքնապաշտպանողականից հեռու չանցան։

Ճանապարհները համեմատաբար աւելի բանուկ դարձան և հնարաւոր եղաւ բաւականին կենսական և ուտեստի պաշար մթերել քաղաքի միջնաբերդում։ Պաշարի մթերումը ամենամեծ աջողութիւնը կարելի էր համարել, որովհետեւ չորս ամսուայ կռուի ընթացքում ներածութիւնը դադրած լինելու առթիւ սով էր սպառնում քաղաքին։

Մինչ սահմանադրականները իրենց աջողութիւններով ոգեւորուած իրենց ներքին գործերը կարգադրելով և նորանոր աջողութիւնների ակնկալով էին զբաղուած, միապետութիւն էլ կազդուած իր անաջողութիւններով և զարհուրած իր պրէստիժի նսեմացմամբ, իր զայրոյթի, իր կատաղութեան, ու դիւային մտածումների մաղձով էր հրապարակ խոյանում։

Մօտ չորս ամսուայ զինադադարի ընթացքում Էյն-ուտ-Դօվլէն շարունակ նորանոր ոյժեր էր ստանում Թէհրանից, Նորանոր ուժերով Մարաղայի և Քրդստանի կողմից գալիս է Սամադ խանը, իսկ Ղարադաղ անցած Րահիմ խանը իր և շրջակայ խաների, աւատական իշխանների կիսավայրենի հրոսակներով լսում ենք, որ կտրել է քաղաքի հիւսիսային կողմը։

Սամադ խանի բանակը Մարաղայում և Մարաղայից այս կողմ յաջողութիւններ ունեցաւ, որովհետեւ յեղափոխական մարտիկները դրսի կռւում թէ՛ քանակի շնորհիւ և թէ դիսցիպլինայի ու իսկական անձնուիրութեան բացակայութեան շնորհիւ ընդդիմադիր մեծ ոյժ չեն ներկայացնում։

Խրատուած դրսերի անաջողութիւններից Սահմանադրականները կրկին կենտրոնացան քաղաքում և որոշեցին մի միայն քաղաքի պաշտպանութեան նուիրուիլ և այլեւս քաղաքից դուրս չգալ։

Սամադ խանը մօտեցաւ քաղաքին և ներկայում գտնվում է 10-12 վերստ հեռաւորութեան վրայ քաղաքի արեւմտեան կողմում։

Անցեալ օրուայ Սամադ խանի մի դիւաւորեալ մանօվրը (զօրախաղ) բաւական թանգ նստեց մեր յեղափոխականներին։

Տակտի և կարգապահութեան բացակայութեան շնորհիւ մի յեղափոխական խմբակ տեսնելով կառավարական հեծեալների քաղաքի պարսպներին շատ մօտենալը յարձակվում են դրանց վրայ յաղթութեան մարմաջից բռնուած. կառավարական այրուձին յետ քաշուելով, սահմանադրականներին բաւական դուրս է քաշում քաղաքի շրջակայքից դէպ ի բաց դաշտը. յանկարծ թագստոցից դուրս եկած մի զօրամաս յարձակվում է Թիկունքից և շրջապատում սահմանադրականներին բաւական կոտորած տալուց յետ, մօտ 100 հոգի գերի է վերցնում։ Մինչ Սաթթար Խանի լուր առնելը, մինչ օգնութեան գնալը ուշ է լինում արդէն։ Ֆիզիքական աջողութիւնից բացի կառավարութիւնը կարողանում է և ռազմական աջողութիւն ունենալ, անցկացնելով մի զօրամաս քաղաքի կպած Շարամալիք գիւղը։

Քաղաքի թէ ներածութիւնը ու թէ արտածութիւնը կատարեալ է։ Կենսական մթերքները օրըստօրէ սկսում են նուազել և թանգանալ. ինչպէս երեւում է Մամէտ Ալի Շահը որոշել է ինչ գնով էլ լինի ընկճել Թաւրիզը։ «Գողիաթի և Դաւթի» պայքարին ենք հանդիսատես։ Ֆիզիքապէս թոյլ Դաւիթը գուցէ տապալուի, բայց գաղափարական Դաւթի յաղթանակը բռնակալ Գողիաթի դէմ ակներեւ է թէ մեզ և թէ համայն աշխարհին։

Եւ ո՞վ է այն գիտակից սիրտը, որ չէ տրոփում, չէ բաբախում գաղափարի-Դաւթի աջողութիւնները լսելիս...

Ֆիզիքական պարտութեան դէմ, որքան անպարտելի, որքան վեհ, որքան հիացման արժանի է գաղափարի յաղթութիւնը...

Այսու հանդերձ հեշտութեամբ ընկճուողը չի Թաւրիզը, նոյն իսկ ֆիզիքապէս, եթէ տեղի չտայ միայն «հացի խընդրի» առաջ. այո՛ սովը միայն կարող է ընկճել հերոս Թաւրիզին...

Ո՞ւր է Մովսէսի Եհովան մանանա ուղարկելու համար իր անունով մարտնչողներին...

Վ.ԱՐԴ.

ԹՌՈՒՑԻԿ ԱԿՆԱՐԿՆԵՐ

ՄԷԿ ՏԱՐԻ ԱՌԱՋ

ՎԱՆ, 26 յունվար

Տխրահռչակ կուսակալ Ալի պէյի հեռանալէն յետոյ, որ իր արժանաւոր պա-

---

“ԱՐԵՒԵԼՔ„Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (9)

ԳԱՂՏՆԻՔ

ՌՈՒՍ ՈՍՏԻԿԱՆՈՒԹԵԱՆ

ՀԱՒԱՏԱՔՆՆԱԿԱՆ ՈՃԻՐՆԵՐ

ԿՐԻՆԻ ԿԱՏԱՐԵԼԱԳՈՐԾԱԾ ՉԱՐՉԱՐԱՆՔՆԵՐԸ

Կրինի երեւակայած չարչարանքներուն վրայ խօսեցայ արդէն։ Աս փոքր տանջանքն ալ աւելցուց միւսներուն վրայ. երկու ոստիկան նշան կ՚առնէին ամբաստանեալին, և այդ վիճակին մէջ ամբաստանեալը պարտէր պատասխանել իրեն եղած հարցումներուն, միշտ ենթակայ հրազէնի հարուածներուն։

Կրին ցանկ մը պատրաստեց, որուն մէջ յիշատակուած էին ամիսներէ ի վեր գործուած թէրօրական արարքները, դրամաշորթութիւնները. ու պահանջեց որ ամբաստանեալները խոստովանին թէ իրենք գործած են այդ արարքները։ Կրին սկսաւ անուններ հետապնդել մանաւոր եռանդով։ Անյագ մարդ մըն էր. մատնութիւններու պէտքը կը զգար։ Այսպէս, ամբաստանեալներէն մէկը, Տօպրօվօլսքի, կրած չարչարանքներէն խենթեցած, քանի մը ընկերներ բերան տալէ յետոյ եղբայրն անգամ մատնեց։

Շնորհիւ այս դրութեան, ամբաստանեալներուն թիւը հետզհետէ կ՚աւելնար. ամէնքն ալ սոսկալի ոճիրներով ամբաստանուած, նոյն իսկ չէին փորձեր ինքզինքնին արդարացնելու։ Ցիմարութենէ բռնուած, նոր յանցանքներ ալ կը բարդէին իրենց վերագրուածներուն վրայ, տանջանքներէ ազատելու համար։

Զայրացած ու խելայեղ, Շէվիաքօֆի քով փութացի։ Տեսածս պատմեցի անոր։ Այդ դատական գործին բովանդակ ապօրինութիւնը և անարդարութիւնը պարզեցի։ Ի վերջոյ թախանձեցի որ Կրինի ձեռքէն առնուին բանտարկեալները, քանի որ այդ մարդը նոյնիսկ պաշտօն չունէր քաղաքական գործերու նախնական քննութիւնը կատարելու։

—Մի՛ խառնուիք այդ բանին, յարեց Շէվիաքօֆ։ Իրաւունք չունիք այդ մանրամասնութեանց մէջ մտնելու։ Ձեր պարտականութիւնն է հարցաքննել զանոնք. այդչափ միայն։

Ինչ ընելու էր։ Աւա՜ղ ինչ կրնայի ընել, եթէ ոչ յուսահատիլ, և ճարահատ, ամենէն բարձրաստիճան պետիս դիմում ընել։

Ուստի Մէյէր ոստիկանապետին մօտ գացի, Շէվիաքօֆի ըսածները կրկնելով։

—Այդքան մի՛ սրտմտիք, պատասխանեց այդ պաշտօնատարը։ Թէրօրիսթներու վրայ կը դառնայ խնդիրը։ Անօգուտ է փափուկ միջոցներու դիմել, տեղեկութիւններ քաղելու համար։

—Բայց ստուգիւ թէրօրիսդներու վրա՞յ կը դառնայ խնդիրը, հարցուցի։

Դիտել տուի որ եթէ նոյն ինքն Մէյէր ալ այդպիսի չարչարանքներու ենթարկուէր, անխղճական, թէրօրիսթ, մարդասպան ըլլալը պիտի խոստովանէր...։

Մէյէր, հեգնական ժպիտ մը շրթունքին վրայ, պատասխանեց.

—Ինչ ազւոր կատակ է ատ։ Անշուշտ թէրօրիսթներ են ատոնք։ Ինչ կրնային ըլլալ այդ անձերը, եթէ ոչ թէրօրիսթ։

ԿՐԻՆԻ ՎԱԽՃԱՆԸ

Հակառակ իմ պետերուս արուեստակեալ կամ անկեղծ անտարբերութեան, յաջողեցայ ամբողջ ամբաստանեալները ամրոց փոխադրել տալ։

Ոստիկանական վարչութեան կողմէ ամէն զգուշական միջոցներ ձեռք առնուած ըլլալով հանդերձ՝ չարչարանքներու պատմութիւնը տարածայնուեցաւ։ Ամէն մարդ զայրոյթ զգաց։ Գալով յեղափոխականներուն, որոշեցին տանջուածներուն վրէժը լուծել փայլուն կերպով։ Արդարեւ, թէրօրական արարքները շատ աւելի յաճախադէպ դարձան։

Նոյնիսկ մահափորձ մը կատարուեցաւ Կրինի վրայ։ Բայց չյաջողեցաւ։ Այնուհետեւ Կրին ալ եւս չհամարձակեցաւ փողոց ելլել։ Ոստիկանատան մէջ անգամ կեանքը վտանգի ներքեւ կը զգար։

Օրին մէկը Կրին յաջողեցաւ ձերբակալել պայքարի կազմակերպութեան անդամ մը, որ ճշմարիտ թէրօրիսթ մըն էր. Կրին առիթէն օգուտ քաղելով, բանակցութեան մտաւ թէրօրիսթին հետ։

Կրին խոստացաւ ազատ արձակել այդ մարդը և բոլորովին դադրեցնել տանջանքները, պայմանաւ որ թէրօրիսթները յանձնառու ըլլային ա՛լ եւս մահափորձ չընելու Կրինի վրայ։

Պայմանները ընդունուեցան պայքարի կազմակերպութեան կողմէ, և Կրին բանտէն արձակեց թէրօրիսթը։ Բայց իր պետերուն թելադրութեամբ, քիչ ատենէն նորէն սկսաւ տանջել ամբաստանեալները։ Այն ատեն կազմակերպութիւնը խզուած նկատեց Կրինի հետ կնքուած զինադադարը, մահուան դատապարտեց զանի և վճիռը գործադրեց։ Կրին կը հանգչի արդար վրէժխնդրութեան գերեզմանին մէջ...։

ԱՐԻՒՆԱՐԲՈՒ ՄԱՐԴ ՄԸ

1906 տարուան կէսին, Շէվիաքօֆի տեղ անցաւ Ռօսթօվի (Տօնի վրայ) ոստիկանապետ Պ. Ջավարզին։

Այն օրը ուր ստորադաս պաշտօնեաները իրեն ներկայացուեցան, հակիրճ այլ խոստմնալից ճառ մը արտասանեց։ Աւասիկ ամփոփումը.

—Բոլոր լեհերը յեղափոխական են։ Հետեւաբար զանազանութիւններ դնելու պէտք չկայ անոնց դէմ մղուած պայքարին մէջ։ Ի հարկին հազարաւորներ պիտի ձերբակալեմ անոնցմէ, և բնաւ չպիտի քաշուիմ բանտերուն մէջ փճացնելէ զանոնք։

Ռօսթօվէն իր հետ բերած էր քանի մը աշխատակից, ի մէջ այլոց Աքսասօֆ անուն նախկին հարցաքննիչ դատաւոր մը, հարստահարութեան համար պաշտօնանկ եղած, և Դրէյնիէֆ անուն ոստիկան մը, որ յետոյ իր գործած խաբեբայութիւններով հռչակ շահեցաւ։

Պաշտօնի կոչած իր նոր ոստիկաններէն յիշատակեմ հետեւեալները. Կուլթօվսքի և Բալօվսքի, երկուքն ալ գող, ու բոզ մը, Չէրնիէֆսքայա անուն։ Բայց Ջավարզինի տիրապետութիւնը հռչակաւոր դարձնող մարդը եղաւ Սանքօվսքի անուն գրգռիչ ոստիկանը։

1906 Դեկտեմբերի սկիզբները Սանքօվսքի ոստիկանատուն ներկայացաւ, խնդրելով Ջավարզինը տեսնել։ Սանքօվսքի յայտարարեց թէ, երբ անդամ պայքարի կազմակերպութեան, այսինքն լեհ յեղափոխական կուսակցութեան Թէրօրիսթ խմբակին, կը ճանչնար բոլոր Թուանդ յեղափոխականները և տեղեակ էր անոնց ամէն արարքներուն։ Եկած էր խնդրելու որ քաղաքական ոստիկանութեան մէջ պաշտօն մը յանձնեն իրեն։

Պէտք է գիտնալ որ այդ միջոցին Սանքօվսքին ոստիկանութեան և դատական իշխանութեան կողմէ կը փնտռուէր իբր հեղինակը երկու սպանութեանց, որոնք գործուած էին գրգռիչ պաշտօնեայի մը՝ դերձակ Նակօտայի և Վարշաւայէն քաղաքապահ զինուորի մը վրայ։ Առաջին այցելութեան ատեն իսկ այնքան թանկագին տեղեկութիւններ տուաւ որ Ջավարզին առանց խղճահարելու, մոռացութեան տուաւ այդ մարդասպանին ոճիրները։ Սանքօվսքի հասցէ մը ցոյց տուաւ, ուր զէնքի մթերանոց մը գտան։ Նոյն օրը, Սանքօվսքիի շնորհիւ, թէրօրական քօմիդէին կեդրոնն երեւան հանուեցաւ։ Ծուղակ մը լարեցին, ու քանի մը անդամներ ձերբակալուեցան։

Մէկ անգամէն Սանքօվսքի սիրականը դարձաւ Ջավարզինի, և լիակատար վստահութիւն ներշնչեց անոր։ Աւելին ըրաւ, բացարձակ իշխանութիւն տուաւ Սանքօվսքիի որ ինք ալ գործօն թէրօրիսթ մը ըլլալուն, շատ լաւ կը ճանչնար թէրօրական կազմակերպութիւնը։ Ուստի կը ջանար ամէն առաւելութիւն ձեռք բերել իր անցեալին շնորհիւ։

(Շարունակելի)

տիժը գտաւ Պաթումի մէջ, շունչ մը առած էինք։ Նոր կուսակալ Մէհմէտ Ալին իր գոյնը դուրս չէր տուած դեռ. յեղափոխականներու համար եղած հետապնդումները դադրած էին և երկիրը խաղաղ էր, նման այն խաղաղութեան, որ կը յաջորդէ սաստիկ փոթորիկներու։ 1908 յնվ. 23ի առաւօտ յանկարծ լսեցինք որ գիշերանց ոստիկան ու զօրք ղրկուած է դէպի արեւելք, որոնց տողանցումը կը շարունակուէր դեռ առաւօտ ու ցերեկին ալ։ Սարսափը սկսած էր նորէն. դարձեալ բան մի կայ կը փսփսայինք և կը սպասէինք շնչասպառ թէ նորէն ինչ փոթորիկ պիտի պայթի։

Իրիկուան լսեցինք որ զօրքը Սալնապատի վանքը գացած է, թէ հոն զէնքերու ու ռազմամթերքներու ահագին մթերքներ գտնուած են թաքստոցներու մէջ, որոնք քաղաք կը փոխադրուին սայլերով։ Ճի՞շդ էր արդեօք լուրը, կը տարակուսէինք։ Եւ ահա ուրիշ լուր մը, խուզարկութիւն կայ Այգեստանի մէջ, զէնքերու ձայներ լսուած են, հոն ալ զէնքերու թաքստոցներ գտնուած են. լուրերը իրարու կը յաջորդեն մէկ մէկէ վրդովիչ, մէկ մէկէ խելայեղ։ Ժողովրդեան մեծ մասը քաղաքն է և բանէ տեղեկութիւն չունի։ Շուկան սովորականէն շուտ կը փակուի և ամէն ոք տուն կը դառնայ։ Ճամբան կը հանդիպինք զէնքերով և ռազմամթերքներով լեցուած սայլերու տողանցումներուն, հրացաններ՝ գունաւոր նոր-նոր չորերու մէջ ծրարուած, Մաուզեր տասը կրակնոց ատրճանակներ, ռումբերու տուփեր, զորս զօրքեր խիստ վախնալով գրկած են, կասկածելով որ մի գուցէ պայթի և բոլոր քաղաքը տակնուվրայ ընէ, այնչափ մեծ է ռումբի սարսափը, այնչափ առասպելական անոր առթած երկիւղը։

Այգեստան հասնելէ յետոյ կ'իմանանք ուրիշ սարսափեցուցիչ լուր մը. Սեպուհը պաշարուած է, և ահա ուրիշ շատ անհաւատալի, քստմնեցուցիչ լուր մը եւս.— խուզարկու զօրքերու առաջնորդողն է Տէնցի Դաւօն և զէնքերու թաքստոցները ան ցոյց կուտայ։ Ոչինչ աւելի զարմանալի, ապշեցուցիչ քան այդ լուրը, Դաւօն դաւաճա՞ն, կարելի՞ է, բայց ինչ կայ Դաւօի ու Սեպուհի միջեւ, առաջինը Դաշնակցական գործիչ մը, իսկ վերջինը Արմենականաց ներկայացուցիչ։ Բայց իրականութիւնը մէջտեղն էր. ցուրտ ու անողոք. բնաւ տարակոյս չէր մնացած. ճանչցած էին Դաւօն, խօսած էին հետը, նա էր դաւաճանողը։ Բայց ինչո՞ւ, այդ հարցին ոչ ոք կրցող եղած է պատասխանել մինչեւ այս օր ալ. խորախորհուրդ գաղտնիք մըն է զոր Դաւօն իր մահուամբ հետ տարաւ գերեզման։

Սա բացայայտ է միայն որ ընչաքաղցութիւն, պաշտօն, խոստումներ չէին շարժառիթ Դաւօի ստոր դաւաճանութեան, որ այնչափ սուղի նստաւ Վասպուրականին, այլ բուռն կիրքի, սաստիկ ատելութեան նոպայէ մը բռնուած, անհունի վրիժառու զգացումէ կուրցած, յանկարծական վատ որոշում մը տուած էր ինքնին և ուղղակի կառավարութեան դիմելով, դաւաճանած էր յեղափոխական ամբողջ գործը, անոր տասնէն աւելի տարիներու աշխատութիւնը, որովհետեւ Դաւօի համար յեղափոխութեան մէջ ոչինչ կար գաղտնի։ Անիկա եօթը տարիներէ ի վեր յեղափոխութեան ճարպիկ, եռանդուն և անձնուէր գործիչներէն մէկն էր եղած. առանց խնայելու իր անձին և իր կեանքին, վազած էր լեռ, ձոր, գիւղ, քաղաք, սահմանագլուխներ, ուր որ գործ մը կար կատարելու, ուր որ ղրկած էր զինք Կոմիտէն։ Զէնքերու մեծ մասը իր ձեռքով և իր շալակով էր փոխադրած, թաքստոցները իր ձեռքով շինած էր և զէնքերը ու ռազմամթերքները զետեղած անոնց մէջ. իսկ յունուար 23ի այդ չարաբաստիկ օրը, չխնայելով իր իսկ աշխատութեան, դաւաճանած էր իր պաշտած սկզբունքներուն, դաւաճանած էր յեղափոխական գործին դէմ։ Դաւօն և մայիսեան դէպքերու առթիւ երեւան ելած դաւաճաններու շարքերը ապացոյց էին միայն այն փտութեան, որ կար ու կը մնայ մեր յեղափոխական զանգուածին մէջ։ Ատոնք նշաններ էին այլասերումի։

Սալնապատի վանուց թաքստոցները յայտնելէ յետոյ, Դաւօն խուզարկու խմբի հետ եկած ու պաշարած էր հետզհետէ Գուռնապենց թաղը, Մերաժի-Ջաարրը, Փաշենց թաղը ու Սանդի թաղը. տասնէն աւելի թաքստոցներ մատնանշած և ոչ մէկ տեղէն պարապ չէր դարձած. իր մէկ ձեռքով դրածը՝ միւս ձեռքովը կը վերցնէր այժմ։ Նոյն օրը ձեռք բերուած էին 500է աւելի հրացաններ, 300,000ի չափ փամփուշտ, տինամիթի սնտուկներ, զինուորական զգեստներ, դրօշակներ եւայլն։ Ո՛չ մէկ տեղէ դիմադրութեան փորձ մը չէր եղած։

Սանդի փողոցին մէջ պաշարուած էր նաեւ տուն մը, որուն ճիշդ քովը, դժբաղդ զուգադիպութեամբ մը, նոյն օրը կը գտնուէր նաեւ Սեպուհ, Արմենականներու ներկայացուցիչը։ Խեղճ մարդը բանէ մը տեղեկութիւն չունէր և կարծեց որ պաշարումը իրեն համար էր. մատնուած ըլլալը հասկցաւ և վտանգի չենթարկելու համար զինքը հիւրընկալող տունը, որոշեց ճեղքել պաշարումը և հեռանալ։ Դուրս ելաւ այգիի տունէն, և ձեռքը բռնած տասնոց ատրճանակը, թիք թիք պարպեց աջ ու ձախ և վազեց այգին, ցանկապատէն դրացիի այգին անցնելու համար. բայց գնդակներու տեղատարափ մը հասաւ իր վրայ և ինկաւ դեռ ցանկապատը չհասած։ Մեռած էր Սեպուհ, մեռած էր այդ անկեղծ, անձնուրաց, հայրենիքի ցաւերով ու կարիքներով տոգորուած յեղափոխականը։ Ի զուր չէ որ ո՛չ միայն Արմենականները այլ բոլոր զայն ճանչցողները մինչեւ այսօր կ'ողբան անոր մահը։

Տենդոտ անհամբերութեամբ սպասեցինք գիշերը, սպասելով թէ ինչ պիտի բերէ իր հետ վաղը։ Դաւօն դարձեալ գործի վրայ էր. զօրքի զգեստով ծպտուած և հեծած ձիու մը վրայ, կ'առաջնորդէ Անձէա սէյը և խուզարկու խումբը։ Ոստիկան զօրաց գլուխը՝ սեզալէն անցաւ Պողպատի Դար և կանգ առաւ Աղուեսաձոր։ Շուկան փակ է, տունն է ամէն ոք և շունչը բռնած կը սպասէ ելքին։ Բայց դանակը ոսկորին հասած է, յեղափոխութեան ո՛չ միայն գործը, այլ նաեւ պատիւը ծանր վտանգի մէջ են, ճգնաժամը ահաւոր է, ու գէթ յեղափոխութեան պատիւը փրկելու համար կ'որոշուի ի գին ամէն զոհողութեան զարնել դաւաճանը։ Անոր մահավճիռը տրուած էր արդէն։

Աղուեսաձոր փողոցին գլուխը կը գտնուի Սահակ Պէյեան Վարդան էֆ.ի տունը, բարձր, տիրող դիրքի մը վրայ, որուն դիմացը թիւրքի փողոցներ են. խուզարկու խումբը Աղուեսաձորէն գալով, պիտի անցնի այդ տան առջեւէն։ Զինուած խումբեր կը հաւաքուին այդ տան մէջ ու կ'որոշեն Դաւօն խուզարկու խումբին հետ անցած ատեն, գնդակներու տարափ մը տեղացնել վրան։ Բայց վրէժխնդրական զգացումները ծայր աստիճան բորբոքած են, խելայեղած են բարկութենէ, աչքերը չլմորած են, ուստի խուզարկուներու հետ գտնուած զօրքերէն մէկը, որ կապած էր երեսը, կը նմանցնեն Դաւօին և գնդակներ կը տեղացնեն վրան, որովհետեւ դաւաճանը չճանչցուելու համար կը ծպտուէր միշտ զանազան կերպով։

Անակնկալ յարձակման ենթարկուած, խուզարկուները կը ցրուին դիմացի տուներու և այգիներու մէջ, փողոցի ծառաստաններու ետեւ և կը պատասխանեն տեղացող գնդակներուն։ Գնդակահարութիւնը կարկուտի պէս կը շարունակուի մէկ ժամէն աւելի, 5-6 զինուորներ կ'իյնան գնդակահար։ Դրուած զէնքերու մէկ մասը, որ սայլերու վրայ դրուած էին փոխադրուելու համար, ետ կ'առնուի, որովհետեւ սայլը անպաշտպան փողոց մնացած էր և սայլին լծուած ձիերը գնդակահար եղած էին։ Այս գնդակահարութեան ատեն գնդակներէն մէկը հանդիպեցաւ սայլին մէջ գտնուած տինամիթի զանգուածի մը, և այնչափ ահաւոր որոտմամբ թնդիւն և ցնցում յառաջ բերաւ որ սարսափեցուց բոլոր քաղաքը և մինչեւ երեք ժամ հեռաւորութեան վրայ զգալի եղաւ։ Ասոր վրայ՝ կառավարութիւնը հրաման բերաւ զօրքերուն ետ դառնալու և գնդակահարութիւնը դադրեցաւ երեկոեան ժամը 12ին։ Նոյն գիշերը Սահակ Պէյենց տան կրակ ու ծուխը երկինք կը բարձրանային, յեղափոխականները թողած հեռացած էին տունէն և թուրք խուժանը կողոպտելէ յետոյ այրած էր զայն։

Բայց արդեօք դաւաճանը սպաննուա՞ծ էր թէ ոչ, այս հարցումը կ'ընէր ամէն ոք և առաւօտուն միայն իմացուեցաւ որ Դաւօն զերծ էր մնացած և խուզարկու խումբին հետ եղած չէր նոյն պահուն։ Ափսո՜ս։ Բայց մահավճիռը անդառնալի էր. դաւաճանի օրերը համրուած էին, դեռ պիտի ապրէր ան մինչեւ մարտ 10 և շատ կեանքեր ալ զոհելու պատճառ պիտի ըլլար։

Սեպուհի մարմինը յանձնուեցաւ Արարուց եկեղեցին, որ ուխտատեղի դարձած էր զայն սիրողներուն. ատոնք կ'երթային անգամ մըն ալ տեսնել սիրուած հերոսին երեսը։ Սակայն, անշշուկ թաղուեցաւ ան Արարուց գերեզմանատունը, տարաբախտաբար հոն կը թաղուէր նաեւ Դաւօի դիակը մէկ ու կէս ամիս յետոյ։

Սեպուհի թաղումը անձայն, անշշուկ եղած էր, բայց անոր մահուան տարելիցի հանդէսը խիստ շքեղ ու փառաւոր եղաւ երէկ նոյն եկեղեցւոյ մէջ, նախաձեռնութեամբ առաջն. տեղապահ Տ. Զաւէն վրդ.ի։ Ներկայ էր հազարաւոր ժողովուրդ, մահարձը ծածկուած էր բազմաթիւ պսակներով. խօսեցան շատերը, ի վեր հանելով Սեպուհի հոգւոյն ազնուութիւնը, հերոսական մեծութիւնը։

Հանդէսը սարքուած էր Արմենական խումբերու նախաձեռնութեամբ և անոր յիշատակը յաւերժացնելու նպատակով որոշուած է ժողովրդական հանգանակութեամբ բանալ անոր հայրենիքին —Արաբկիրի մէջ «Սեպուհ ընթերցարան և գրադարան» և այս որոշումը հեռագրով հաղորդուեցաւ Արաբկիր։ Սեպուհ-Երուանդ Բօշեան Արաբկիրցի էր, աշակերտ Ճեմարանի։ Օրհնեա՜լ ըլլայ իր յիշատակը։

ՇԱՀԻՆ

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՌՈՒՍԻՈՅ ԵԼՄՏԱՑՈՅՑԸ

ՎԻՃԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ ՏՈՒՄԱՅԻՆ ՄԷՋ

Ռուսիոյ Խորհրդարանը ուրբաթ օրը շարունակեց ելմտացոյցին վիճաբանութիւնները։ Ելմտական նախարար Պ. Քոքովցէվ, զանազան ատենաբաններու պատասխանելով, ըսաւ թէ ելմտացոյցին մէջ ազգային կրթութեան ու դաստիարակութեան համար կարեւոր տեղ մը չտրուելուն դէմ եղած մեղադրանքը թէեւ բոլորովին արդարացի չէ, սակայն միւս կողմէ փափաքելի ալ է որ աւելի ընդարձակ գոհացում մը տրուի այդ պէտքերուն։ Պ. Քոքովցէվ յարեց.

«Եթէ Պետութիւնը կարենար նուազեցնել ազգային պաշտպանութեան յատկացուած ծախքերը, բնականաբար աւելի կարեւոր գումարներ տրամադրելի պիտի ունենայինք կրթութեան և մեր երկրին տնտեսական զարգացմանը համար։ Այսուհանդերձ եթէ 1907էն 1909ի ելմտացոյցը նկատողութեան առնուի, կը տեսնուի որ համեմատաբար արագ յաւելում մը կայ ուսուցման, արուեստներու, գիտութեանց, հեռագիրներու, թղթատարական և փոխադրութեան ու հաղորդակցութեան զանազան միջոցներու վարկերուն։ Դրամներու հաստատուն հանգամանքին գալով, Վիդէ կոմսին յաջորդ մը հարկադրուած է իր նախորդին ընդունած շաւղին հետեւիլ։ Արդէն ոչ թէ Վիդէ կոմսը, այլ բարձրագոյն իշխանութիւնը ընտրած է այդ շաւիղը, սա նկատումով որ 145 միլիոն բնակիչով, աններեւոյթ կապերով ամբողջ աշխարհի հետ կապուած և արտաքին ահագին պարտք մը ունեցող Պետութիւն մը դրամական հաստատուն դրութիւն մը ունենալ հարկադրուած է (ծափահարութիւններ)։ Այդ տեսակ Պետութիւն մը պէտք է ունենայ անդրդուելի հիմերու վրայ հաստատուած դրամական դրութիւն մը։ Իբրեւ երաշխաւորութիւն մթերուած ոսկին միայն թոյլ կուտայ այդ տեսակ դրութիւն մը և այդ կերպով է որ քաղաքակրթեալ Պետութեանց մէջ կը գործեն երկար ատենէ ի վեր։ Յաճախ կ'ըսուի թէ մեր ելմտացոյցը հաստատուած է անուղղակի տուրքերու վրայ, տուրքեր որոնց ամէնէն աւելի կ'ենթարկուի ժողովրդեան չքաւոր դասակարգը։ Եթէ իրօք այդպէս է, Ռուսիոյ մէջ պէտք է հաստատել եկամուտի տուրքը, որպէսզի կարենանք ցոյց տալ որ ո՛չ միայն կարօտ դասակարգը կը սնուցանէ ելմտացոյցը, այլ նաեւ ժողովրդեան բարեկեցիկ մասն ալ։ Զինուորական տեսակէտով, լաւ ելեւմուտք ունեցող Պետութիւն մը միայն իրապէս զօրաւոր է և միայն այն լաւ ելեւմուտք մը ունի որ իր ելմտացոյցին հաստատուն հանգամանքը կ'ապահովէ, ինչ որ միանգամայն երաշխիք մըն է յառաջդիմութեան և տնտեսական բարգաւաճման։ Ապագան մութ տեսնելու պէտք մը չունինք։ Լաւատես եմ և այնպէս կ'ենթադրեմ թէ հոս՝ այս սրահին մէջ գտնուողներուն ամէնքն ալ պէտք է լաւատես ըլլան։ Պաշտօն ունինք Պետութեան բարձրացումը յաջողցնելու, ինչ որ անկարելի է առանց հաստատուն վստահութեան մը ապագային վրայ։»

ՊԱԼՔԱՆԵԱՆ ԽՆԴԻՐԸ

Պերլինէն հետեւեալը կը հեռագրեն Քէօլնիշէ Զայթունկի.— Ռուսիոյ կողմէ Պելկրատի մէջ եղած ձեռնարկներուն վրայ հիմնուած յոյսերը չիրականացան։ Անգամ մը եւս թանկագին մեծ ժամանակ մը կորսուեցաւ, ինչպէս եղաւ ռուսական միջնորդութեան պահուն՝ թուրքեւպուլկար վէճերուն կարգադրութեանը համար։ Այն իրողութիւնը թէ այդ մասին եղած ռուսական առաջարկութեան մէջ գոհացում մը նախատեսուած չէ ո՛չ Օսմ. Հանրային Պարտքի Վարչութեան և ոչ ալ Արեւելեան Երկաթուղիներուն համար, գործելու եղանակի թերացում մը նկատուած է։ Միանգամայն թերացում մը կը նկատուի այն իրողութիւնը թէ դրամներու հայթայթման խնդիրը ձեռք առնուած է, առանց նախապէս ճշդելու պուլկարական հատուցման գումարը և որո՛ւ վճարուելիքը։ Սակայն եթէ ուղղակի բանակցութիւններ կատարուած ըլլային Թուրքիոյ և Պուլկարիոյ միջեւ, աւելի շուտ համաձայնութիւն մը պիտի գոյացուէր։ Պուլկարիոյ թագաւորութեան ճանաչումը զոր Պ. Իզվոլսքի ուզեց կանխել, Ֆերտինանտ իշխանը իբրեւ թագաւոր ընդունելով, տեղի չունեցաւ, վասն զի Անգլիա ու Ֆրանսա չհաւանեցան։ Ամբողջ կացութիւնը կը յատկանշեն միջազգային մամուլին այն վիճաբանութիւնները որոնք կը կատարուին գիտնալու համար թէ հիմակուան կնճռոտութիւններէն պատերազմ մը պիտի գա՞յ։ Այդ կացութիւնը միշտ տագնապալից է։ Սակայն Եւրոպայի խաղաղութեան պէտքը ամէնէն աւելի զօրաւոր է։ Գերմանիա անդադար իր ձայնը բարձրացուցած է խաղաղութեան համար։ Հաստատուած է նաեւ որ Ֆրանսա ալ բացարձակապէս խաղաղասէր մտադրութիւններ միայն ունի։ Երկու կառավարութիւններն ալ սա կարծիքը ունենալ կը թուին թէ Սերպիոյ բուռն պահանջումներուն պատճառաւ եւրոպական պատերազմ մը ոճիր մը պիտի ըլլայ քաղաքակրթութեան, մարդկութեան և ողջմտութեան դէմ։ Փափաքելի է նաեւ որ երկու երկիրներու ազգերուն ձայնն ալ աւելի յստակ կերպով իմացուի և թէ Գերմանները ու Ֆրանսացիները հանրային կարծիքի մը պարտադրիչ ոյժովը հասկցնեն որ պատերազմ չեն ուզեր այդքան չնչին շահերու պատճառաւ։ Խաղաղութեան այդ տեսակ զանգուած մը այնքան զօրաւոր կը գտնենք որ և ոչ մէկ մեքենայութիւն պիտի կրնայ զայն ջախջախել։ Այդ զանգուածը առողջ եսասիրութեան մը վրայ հիմնուած է՝ Եւրոպան պահպանելու պատերազմէ մը, զոր ժողովուրդները բնաւ չեն ուզեր։ Եթէ ուրիշ կերպ ըլլայ, անոնց ողջմտութենէն յուսահատելու էր։»

—Բեդերսպուրկէն առջի օրուան թուականով հեռագիր մը կ'ըսէ.— Իրազեկ շրջանակներէ առնուած լուրերու նայելով, Աւստրիոյ-Հունգարիոյ կողմէ Սերպիոյ եղած վերջին զեկուցումը, Բեդերսպուրկի մէջ որ և է ընդդիմութեան չէ հանդիպած։ Գոհութեամբ տեսնուած է թէ այդ ծանուցագիրը նպաստած է կացութիւնը պարզելու և տագնապը լուծելու։ Նոյն օրը Բեդերսպուրկի աւստրիական դեսպանը տեսակցութիւն մը ունեցեր է Ռուսիոյ արտաքին գործոց նախարարին հետ՝ բարեկամական ու հաշտարար եղանակով։

— Երկուշաբթի օրը Բեդերսպուրկի ձմեռնային պալատին մէջ խորհրդակցութիւն մը կատարուեցաւ նախարարապետ Պ. Ստոլիբինի նախագահութեամբ։ Ներկայ էին նաեւ արտաքին գործոց նախարար Պ. Իզվոլսքի, ելմտական նախարար Պ. Քոքովցէվ և Տումայի աջակողմեան կուսակցութիւններէն ոմանք։ Պ. Իզվոլսքի երկարօրէն տեղեկութիւններ հաղորդեց Պալքանեան քաղաքականութեան վրայ։ Կը կարծուի թէ այդ խորհրդակցութեան մէջ որոշուեր է. բնաւ ոյժ չտալ սերպ ազգայնամոլութեան։

—Ռուսիա բացատրութիւններ ուզեր է սերպ կառավարութենէն՝ իր պատասխանին մէկ քանի կէտերուն նկատմամբ։ Հետեւաբար այդ պատասխանին հրատարակութիւնը յետաձգուած է, մինչեւ որ Բեդերսպուրկ յայտնէ իր վերջնական հաւանութիւնը։ Պելկրատի աւստրիական ներկայացուցիչին այն զեկոյցը թէ Աւստրիոյ ու Հունգարիոյ կառավարութիւնները որոշած են իրենց Խորհրդարաններուն վաւերացմանը չենթարկել Սերպիոյ հետ կնքուելիք առեւտրական դաշնագրութիւնը, աննպաստ տպաւորութիւն մը գործեց Սերպիոյ առեւտրական շրջանակներուն մէջ, քանի որ այդ որոշումը կ'արգիլէ Աւստրիոյ-Հունգարիոյ հետ առեւտրական կանոնաւոր յարաբերութեանց վերահաստատումը։ Սերպիոյ քաղաքական շրջանակներուն մէջ կ'աւելնայ Աւստրիոյ դէմ զայրոյթը. նաեւ կ'ըսուի թէ Աւստրիա-Հունգարիա, իր վերջին ձեռնարկովը, կը ձգտի ստիպելու սերպ վաճառականները ճնշում մը բանեցնելու իրենց կառավարութեան վրայ, որպէսզի քաղաքական խնդիրներու մէջ տեղի տայ, երկրին տնտեսական շահերուն համար։ Սակայն վերոգրեալ շրջանակներուն մէջ կը յուսան թէ Սերպիոյ հայրենասէր վաճառականները պիտի դիմադրեն այդ փորձութեան. կը յարեն թէ Սերպիա, Աւստրիոյ-Հունգարիոյ հետ իր տնտեսական վերջին պատերազմովը, որ երեք տարի տեւեց, ցոյց տուաւ որ կրնայ վերստին զայն ձեռք առնել, առանց վնասելու իր տնտեսական կեանքին։ Հետեւաբար կ'եզրակացուի որ Աւստրիոյ-Հունգարիոյ ձեռնարկը ջուրը պիտի իյնայ։ Սերպիա ձեռք պիտի չառնէ տնտեսական այդ խնդիրը, որ էապէս քաղաքական է։

—Սեւ Լերան պաշտօնաթերթը սա զեկոյցը հրատարակած է.— «Ռուսիոյ գործակատարը, անցեալ չորեքշաբթի, Սեւ Լերան կառավարութեան յանձնեց Պ. Իզվոլսքիի կողմէ սերպ կառավարութեան ուղղուած զեկուցագիրը, որով ծանուցուած խորհուրդները կուտար։»

ԴԱՒԱԴՐՈՒԹԵԱՆ ԶՐՈՅՑ
ԵՈՐԿԻՈՍ ԹԱԳԱՒՈՐԻՆ ԴԷՄ

Եւրոպական թերթերուն մէջ սա տեղեկութիւնները կը գտնենք Յունաստանի թագաւորին դէմ դաւադրութեան մը զրոյցին նկատմամբ, զոր անցեալ օր հեռագիրը հերքեց.—Աթէնքէն Լոնտոն հասած լուրերու նայելով Եորկիոս թագաւորին դէմ սարքուած դաւադրութիւն մը երեւան հանուեր է։ Գաղտնի ընկերութիւն մը կազմուեր է՝ Եորկիոս թագաւորը գահընկէց ընելու և թող չտալու որ անոր անդրանիկ որդին՝ Քոնսթանթին իշխանը գահակալէ։ Այդ ընկերութիւնը որոշեր է Եորկիոս թագաւորին յաջորդ կարգել գահաժառանգ իշխանին որդին՝ Եորկիոս փոքրիկ իշխանը՝ Սոֆիա իշխանուհիին խնամակալութեամբը, որ Գերմանիոյ կայսեր քոյրն է։ Աթէնքի լրագիրները շատ կը զբաղին այս գործով, սակայն դաւադիրներուն անունները չեն տար. բայց ընկերութեան անդամները յայտնի են՝ այսինքն զինուորական ու քաղաքական ասպարէզներուն պատկանող դժգոհներ։ Այսու հանդերձ դաւադրութեան կիրառումին ձեռնարկուած չըլլալով, դատական հետապնդում տեղի պիտի չունենայ։ Միւս կողմէ նկատի առնելով Եորկիոս թագաւորին ժողովրդականութիւնը, այդ տեսակ ծրագիրներ պէտք է անմտութեան հետեւանք նկատել։

ՄԱՆՐ ԼՈՒՐԵՐ

Բարիզի մէջ առջի օրը երեսփոխանական 15 ընտրութիւն կատարուեցան՝ Ծերակոյտի անդամ ընտրուածներու տեղ։ Ատոնց տասնըչորսին ընտրութիւնը աւարտեցաւ, որոնց երկուքը՝ արմատական, չորսը՝ արմատական-ընկերվարական, մէկ՝ անկախ-ընկերվարական և մէկ՝ ազատական. վեցն ալ համեմատականի մնացին։

—Աւստրիոյ երկաթուղիներու նախկին նախարար Պ. Տէրշադա աւստրիական Լոյտի նախագահ կարգուեցաւ։

—Ֆրանսայի Երեսփ. Ժողովին մէջ ելմտական նախարար Պ. Քայեօ, վերջնական քուէարկութենէն առաջ եղած քննադատութեանց պատասխանելով, պաշտպանեց եկամուտի տուրքին ծրագիրը։ Ցոյց տուաւ ձեռք բերուած տուրքի թեթեւացումները և վերահաստատուած տուրքերուն հաւասարակշռութիւնը։ Որոշուեցաւ նախարարին ճառը ամէն կողմ ցրուել։ Վիճաբանութեան շարունակութիւնը յաջորդ նիստին յետաձգուեցաւ։

—Սպանիոյ թագաւորը, առջի օրը, Էսդրամատուրա յածանաւակով Սէուդա (սպանիական ստացուածք Մարոքի եզերքը) ժամանեց։ Երկրին ներքին մասերուն Արաբները պատգամաւորութիւններ ղրկեցին՝ Ալֆոնս թագաւորը ողջունելու և Սպանիոյ նկատմամբ իրենց համակրութիւնը յայտնելու։

—Ֆերտինանտ թագաւորը Ալեքսանդր պատուանշանը տուաւ Ծարանի Բունի իշխանին։

—Պատուոյ Լէգէոնի Պատուանշանը տրուեցաւ Թայմզին Թանճէրի թղթակից Պ. Հէրիսի։

—Համպուրկ-Ամերիքա շոգենաւային Ընկերութիւնը մտադիր է այս տարի շահաբաժին չվճարել։

ՊՈԼՍՈՅ ԲԵՄԸ

Օրթագիւղի Բարեսիրաց Թատրոնին մէջ վաղը ցերեկ կիներու յատուկ և գիշերը այրերու համար երկու ներկայացումներ պիտի տրուին ի նպաստ Կրէտէի իսլամ կարօտեալներուն։ «Գանտիա Պուրճը» անուն ծանօթ խաղը պիտի ներկայացուի, որ մեծ ընդունելութիւն գտած է թատերասէր հասարակութենէն։

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՕՐԱՑՈՅՑ 1909 ՏԱՐԻՈՅ
Ս. Փ. ԱԶԳ. ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑԻ

Հիւանդանոցիս սեփական 1909 տարւոյ Ընդարձակ Օրացոյցը հրապարակ ելած է պատկերազարդ և ճոխ բովանդակութեամբ և կը ծախուի Հիւանդանոցի Դրասենեակը և բոլոր գրավաճառաց քով։

Գինն է 10 ղրուշ։

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԵՐԵՍՓ. ԺՈՂՈՎԸ

Երեսփ. Ժողովը երէկ ընդհանուր նիստ չունեցաւ։ Յանձնաժողովները գումարուելով քննեցին իրենց յղուած զանազան ծրագիրներ։ Ծովային յանձնաժողովը մերժեց Պանտրմայէն Միտհադ էֆ. անուն անձի մը առաջարկութիւնը՝ նաւատորմին վերակազմութեանը համար տուրք մը գանձելու պաշտօնեաներէն ու ժողովուրդէն։

—Անտառներու, հանքերու և երկրագործութեան յանձնաժողովը քննեց հանքերու մասին տրուած ծրագիրներ և որոշեց որ նոյն նախարարութեան կողմէ Բ. Դուռը ղրկուած ծրագիրները ժամանելու միջոցին նկատողութեան առնուին. նոյն որոշումը տուաւ նաեւ անտառներու համար ներկայացուած ծրագիրներու մասին։

—Դատարկապորտներու կանոնագրին բարեփոխման յանձնաժողովը աւարտեց իր աշխատութիւնները. տեղեկագիրը մինչեւ շաբաթ օր պիտի պատրաստուի։ Առաջին յօդուածին վրայ սա յաւելումը եղաւ.

«Դատարկապորտ պիտի նկատուին նաեւ անոնք որ աշխատելու կարող ըլլալով հանդերձ կը մուրան։ Գանակոծութեան դատապարտուած դատարկապորտներուն պատիժը պիտի գործադրուի ընդհանուր դատախազին և բժիշկին ներկայութեան։»

—Արտաքին գործոց յանձնաժողովը քննեց Թուրքիոյ և Աւստրիոյ միջեւ կնքուած բրոդոքոլը և անոր կցուած բացատրութեան գիրը. նաեւ կարդաց Պոսնայէն, Հերսէքէն ու Ալպանիայէն եկած բողոքները, ինչպէս նաեւ արնավուտ երեսփոխաններու խիստ բողոքագիրները՝ Պոսնայի ու Հերսէքի կցման դէմ։ Յանձնաժողովը որոշեց որ կա՛մ արտաքին գործոց նախարարի փոխանորդը և կամ ձեռնհաս պաշտօնեայ մը այսօր Երեսփ. Ժողովին ներկայանայ՝ վերոգրեալ կցման մասին Բ. Դրան ու Աւստրիոյ-Հունգարիոյ և միւս տէրութեանց միջեւ կատարուած բանակցութեանց պարունակութեան մասին ըսելով։ Այս որոշումը հաղորդուեցաւ Երեսփ. Ժողովի ատենապետին։

ԲԱՑ ՆԱՄԱԿ ՈՒՂՂՈՒԱԾ
ՀԻՒՍԷՅԻՆ ՀԻԼՄԻ ՓԱՇԱՅԻ

Եէնի Կազեդա, բաց՝ նամակով մը, Եպարքոս ու Ներքին գործոց նախարար Հիւսէյին Հիլմի փաշայէն բացատրութիւն կը պահանջէ բռնապետական շրջանին պատկանող դրութեան մը վերստին երեւան ելլելուն համար՝ այսինքն թէ ասկէ վերջը որ և է Օսմանցի առանց անցագրի պիտի չկրնայ ո՛չ ուղեւորութիւն կատարել և ոչ ալ ողջերթ կամ բարի գալուստ մաղթելու համար օտար շոգենաւ մը մտնել։ Եգիպտացի վախճանեալ Ֆազըլ փաշայի որդին Բրէնս Ալի պէյի ողջերթ մաղթելու համար երէկ Խտիվէի Խամիլիէ շոգենաւը գացողները արգիլուեր են Քեազիմ էֆ. անուն ոստիկանի մը կողմէ, ըսելով որ իրեն հրաման տրուած է թող չտալ անցագիր չունեցողներուն շոգենաւ մտնելը։ Եէնի Կազեդա կ'ըսէ թէ այդ իրողութիւնը տեղի ունեցած է հինգ հարիւրի մօտ վկաներու առջեւ, որոնց մէջ կան Սելանիկի թաղապետութեան նախորդ նախագահ Ատիլ պէյ, Սաֆվէթի Զիյա պէյ եւայլն։ Զարմանալին այն է որ միայն ֆէս կրողները կ'արգիլուին, իսկ գլխարկաւորները ազատ համարձակ շոգենաւ կը մտնեն ու կ'ելլեն։ Ասոր պատճառը հարցուելով ըսուեր է թէ գահաժառանգ Րէշատ էֆ.ի որդին առջի օրը զբօսաշրջիկներու շոգենաւ մը այցելելուն հետեւանքով տրուեր է այդ որոշումը։ Բաց նամակը, յիշելով երեսուն տարիէ ի վեր ազգին կրած զանազան տառապանքները, կ'ըսէ թէ անոնք պէտք է միշտ աչքի առջեւ ունենալ իբրեւ օրինակ։ Ուղեւորութեան իրաւունքը գումարման իրաւունքէն աւելի նուիրական ու կարեւոր է։ Նամակը կը յայտնէ թէ Հիւսէյին Հիլմի փաշա իր մէկ ամսուան պաշտօնավարութեան պահուն Սահմանադրութեան հակառակող երկու գործեր ունեցած է։ Եէմէնի ու Մակեդոնիայի պաշտօնավարութեան յիշատակները կրնան ապահովել Հիւսէյին Հիլմի փաշան թէ ազատութիւնը կարծուածին չափ առանց արիւնի և առանց փառքի ձեռք չբերուեցաւ։ Հիւսէյին Հիլմի փաշայի պարտականութիւնն է Սահմանադրութիւնը յարգել անթերի կերպով։ Ո՛վ կրնայ ըսել թէ շոգենաւերու համար տրուած այդ որոշումը ուրիշ կարգ մը բռնաւորական կանոններու յառաջաբանը չի կազմեր. եթէ այնպէս չէ՝ այդ նուիրական իրաւունքը ինչո՞ւ կը կապտուի։ Բաց նամակը ամէնէն վերջը կ'ըսէ.— «Իրաւամբ վախցէք թէ այդ տեսակ գործերով ո՛չ միայն ձեր դիրքը կը վտանգէք, այլ նաեւ աւելի մեծ դիրքեր։ Իսկոյն բացատրութեան կը սպասենք հակասահմանադրական այդ արարքին համար։»

Բ. ԴՈՒՌԸ ԵՒ ՌՈՒՍԻՈՅ ԱՌԱՋԱՐԿՈՒԹԻՒՆԸ

Պուլկարիոյ կողմէ հատուցուելիք դրամական փոխարինութեան համար, ինչպէս յայտնի է, Ռուսիոյ ըրած առաջարկութեան առթիւ Բ. Դուռն ալ առաջարկութիւն մը ըրած էր, որով թէ Պուլկարիոյ հետ եղած խնդիրը պիտի կարգադրուի և թէ Թուրքիա վճարած պիտի ըլլայ պատերազմական տուգանքի հաշուէն Ռուսիոյ ունեցած պարտքը։ Երէկ մայրաքաղաքիս սեղանաւորական շրջանակներուն մէջ զրոյց մը ելաւ թէ Ռուսիա չէ հաւներ Բ. Դրան առաջարկութեան և թէ այն բարեկամ տէրութիւնները որոնց աջակցութիւնը յուսալի էր, սկսեր են անտարբեր ընթացքի մը հետեւիլ։ Այդ զրոյցը աննպաստ տպաւորութիւն մը գործեց սեղանաւորական գործառնութեանց վրայ։ Ասոր վրայ աւելցած էին նաեւ այն զրոյցները թէ Պուլկարիա նորէն զինուոր կը հաւաքէ։ Եէնի Կազեդա, այդ լուրերուն վրայ, երէկ, Բ. Դուռը դիմելով տեղեկութիւն առաւ թէ Բեդերսպուրկ գտնուող արտաքին գործոց նախարար Րիֆաթ փաշայէն առնուած տեղեկութիւնները պէտք եղածին չափ բացորոշ չըլլալով նորէն հեռագրով տեղեկութիւն ուզուեր է։

—Սապահ կ'ըսէ թէ Րիֆաթ փաշա Բեդերսպուրկի մէջ իր կատարած բանակցութեանց առաջին տեղեկութիւնները հաղորդեր է Բ. Դրան, սակայն տակաւին այն տեսակ տեղեկութիւն մը առնուած չէ որ բանակցութեան մօտ ատենէն աւարտիլը յուսալի ընծայէ։ Սապահ նաեւ կ'իմանայ թէ Ռուսիա բացարձակապէս մերժեր է Բ. Դրան այն առաջարկութիւնը թէ Պուլկարիայէն առնուելիք դրամական փոխարինութիւնը Ռուսիոյ առնելիքին հետ հաշուակցուի և մնացածին համար ալ Թուրքիա 800,000 ոսկի եւս վճարելով ամբողջովին հատուցած ըլլայ իր պարտքը։ Ռուսիա ասոր տեղ կարգադրութեան ուրիշ եղանակ մը ցոյց տուեր է։ Րիֆաթ փաշա այդ պարագան Եպարքոսին հեռագրելով, հրահանգ խնդրեր է։ Նախարարաց Խորհուրդը երէկ երկար խորհրդակցութիւններ կատարեց Րիֆաթ փաշայի այդ հեռագրին վրայ։

ԴԵՍՊԱՆԱԽՈՐՀՈՒՐԴԸ Լա Հէյի մէջ պիտի գումարուի իբրեւ չէզոք վայր մը և ոչ թէ Կ. Պոլսոյ մէջ, ինչպէս մտադրուած էր նախապէս։

ՊԷԼԿՐԱՏԻ մէջ մեծ յուզում պատճառեր է այն լուրը թէ Օսմ. կառավարութիւնը արգիլեր է Սելանիկի ճամբով փոխադրութիւնը այն զէնքերուն և ռազմամթերքներուն զորս Սերպիա գնած է Ֆրանսայի ու Պելճիքայի գործարաններէն։

—Սխալ է այն զրոյցը թէ սահմանագլուխին վրայ կազմուած սերպ հրոսախումբեր Եէնիբազար մտած ըլլան։ Ուրիշ զրոյց մըն ալ կայ թէ Սերպիա զինուոր կը հաւաքէ և թէ Սեւ Լերան միանալով Եէնիբազարի վրայ պիտի յարձակի։

ՏՐԱՊԻԶՈՆԻ նահանգին ընդհանուր ժողովին բացումը երկուշաբթի օրը կատարուեցաւ։

ՊԱՂՏԱՏԷՆ կը հեռագրեն թէ Նպու Աթիէ, որ շատ մը արաբ աւազակներու գլուխ անցած զանազան անվայել ընթացքներու մէջ կը գտնուէր, Նէճէֆի շրջակայքը բերդի մը մէջ ամրացեր է։ Օսմ. զինուորները թէեւ զայն պաշարեր են, սակայն յաջողեր է իր մարդոց հետ փախչիլ և դէպի անապատ քաշուիլ։

ԱՇԻՐԷԹՆԵՐՈՒ ՅԱՐՁԱԿՈՒՄ. — Սղերդէն երկուշաբթի օրուան թուականով հեռագիր մը կ'ըսէ.— Գարաքէչիլի Աշիրէթին պետ և Համիտիէ հեծելազունդերուն գեր-գնդապետներէն Խալիլ պէյ ու եղբայրը՝ Տիրիզի պէյ, իրենց հետեւորդ բազմաթիւ հեծեալներով չորս կողմէ յարձակեցան Միլլի Աշիրէթներու գիւղերուն վրայ. շատ մարդ սպաննեցին, 13 հոգի ծանրապէս վիրաւորեցին և 10,000 ոչխար, բազմաթիւ ձի ու զանազան գոյքեր յափշտակեցին։

ՊԱՍՐԱՅԷՆ կը հեռագրեն թէ զինուորներ ղրկուեր են միջագետք՝ Նըճէվիր ու Պէնի Հաթիթ Աշիրէթներու աւազակներուն կողմէ գրաւուած առեւտրական նաւերը ազատելու և աւազակները նուաճելու համար։

ՆԱԽԱՐԱՐԱՑ Խորհուրդը երէկուան նիստին մէջ որոշեց Երեսփ. Ժողովին ղրկել ոչխարի տուրքին նկատմամբ ելմտական նախարարութեան կողմէ պատրաստուած օրինագիծը որ քննուած է պետական Խորհուրդին կողմէ։

—Խորհուրդը որոշեց յաւելուածական տեղեկութիւններ ուզել Օսմ. Պանքային ծրագրին համար՝ Մուսուլի, Հոմսի և Թարսուսի մէջ ճիւղեր հաստատելու մասին։

ՏԻԱՐՊԷՔԻՐԷՆ կը հեռագրեն թէ ուրբաթ օրը Բալուի մէջ երկրաշարժի ցնցում մը զգացուեր է։

ԱՒՍՏՐԻԱ պատրաստութիւն կը տեսնէ Բ. Դրան հատուցանելու բրոդոքոլին տրամադրած երկուքուկէս միլիոն ոսկին։ Այդ գումարին հարիւրին 36ը Հունգարիա պիտի հատուցանէ։ Հրապարակը երբ թոյլատու ըլլայ, Պոսնայի փոխառութիւն մը պիտի կնքուի։

ԸՆԴՀԱՐՈՒՄ.—Պասրայի նահանգին Սէվք գաւառակին Աշիրէթներուն միջեւ կատարուած ընդհարումին ատեն բազմաթիւ մարդ սպաննուեր են։ Ընդհարումը առաջ եկած է հողային խնդրէ մը։ Պասրայէն պաշտօնեաներ ղրկուած են քննութիւն կատարելու համար։

ՆՈՐ ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆ. — Երէկ Երեսփ. Ժողովին մէջ նոր կուսակցութիւն մը կազմուեցաւ «Ֆըրքայի Մուզահիր (ձեռնտու կուսակցութիւն)» անունով, որ առ այժմ քսան հոգիէ կը բաղկանայ և նախագահն է Տէրսիմի երեսփոխան Լութֆի Ֆիքրի պէյ։ Նպատակն է հիմակուան քաղաքական կուսակցութեանց միջեւ վիճաբանութեան առարկայ ըլլալիք խնդիրներուն մէջ՝ ձեռնտու ըլլալ այն կուսակցութեան որուն նպատակը օգտակար է հայրենիքին ու ազգին։

ՅԱՐՁԱԿՈՒՄ. — Օսմ. կառավարութիւնը տեղեկանալով որ Խոյի ու Սալմաստի Աշիրէթները օսմ. սահմանագլուխին վրայ կը յարձակին, հարկ եղած միջոցները ձեռք առաւ։

Կ. ՊՈԼՍՈՅ մէջ նոր զօրաբաժին մը պիտի կազմուի «22րդ զօրաբաժին» անունով, որուն համար Բ. Դուռնէն հրահանգ խնդրուեցաւ։

ՕՍՄ. ՔՈՄԻՏԷՆ ԵՒ ԱԶԱՏԱԿԱՆՆԵՐԸ. — [illegible] կ'իմանայ թէ Օսմ. Միութեան ու Յառաջդիմութեան Քոմիտէին և ազատական կուսակցութեան միջեւ համաձայնութիւն գոյացնելու և զանոնք միացնելու համար բանակցութիւններ կը կատարուին։ Այդ երկու կուսակցութեանց միջեւ տիրող անհամաձայնութիւնը գլխաւորաբար երկու կէտերէ առաջ կուգայ։ Մէկը՝ արտաքին է և միւսն ալ ներքին։ Արտաքինը սա է.— Օսմ. Քոմիտէն կը փափաքի որ կառավարութիւնը

Անգլիոյ հետ բարեկամական յարաբերութիւններ ունենալով համդերձ Ռուսիոյ կողմն ալ հակի: Ազատական կուսակցութիւնն ալ կը յայտարարէ թէ Ռուսիոյ քաղաքականութիւնը բնաւ բարեկամական չէ եղած եւ չի կրնար ըլլալ Թուրքիոյ հանդէպ: Այդ մասին երկու կուսակցութեանց միջեւ համաձայնութիւնը դիւրաւ կը գոյանայ, վասն զի, Եպարքոսին յայտարարութեանց հակառակ, Ռուսիոյ վերջերս հետեւած ընթացքը ցոյց կուտայ թէ Ռուսերը եւ ընդհանրապէս Սլաւները Մեծն Պետրոսէն ի վեր բնաւ չեն փոխուած եւ փոխուիլնին ալ անկարելի է: Պ. Իզվոլսքիի վերջին օրերուն մէջ ցոյց տուած գործունէութիւնը այդ խնդրոյն լուծմանը բաւական է: Ներքին խնդիրն ալ սա է. — Ազատական կուսակցութիւնը անգործադրելի կը համարի Տօքթ. Նազըմ պէյի ու ընկերներուն կարծիքը՝ օսմ. ազգերու եւ ցեղերու միացմանը մասին:

ԶԻՆՈՒՈՐԱԿԱՆ ատեանը մէկ ամբողջական բանտարկութեան դատապարտեց դէր-հազարապետ Ֆէդհի էֆ.ն, որ հեռագրական ու թղթատարական վերատեսուչ Կալիպ պէյի վրայ ռէվոլվէր պարպած էր:

ՈՍՏԻԿԱՆՈՒԹԵԱՆ նախարարութիւնը գրեց Բ. Դրան թէ անցեալները Գատը գիւղի մէջ յոյն քահանայ մը՝ Տ. Ֆիլիփնոս, եկեղեցիին մէջ քարոզ տալով Պուլկարներուն դէմ խօսեր եւ օսմ. զանազան տարրերուն միջեւ պաղութիւն առաջ բերելիք յայտարարութիւններ ըրեր է: Ոստիկանութիւնը խնդրած է Բ. Դուռնէն՝ պատուիրել այդ քահանային որ ասկէ վերջը նոյն կարգի քարոզներ չխօսի:

ԱՅԴԸՆԻ Նահանգին կուսակալի օգնական անուանուեցաւ Ատանայի նահանգին կուսակալի օգնական Նասրի պէյ, որուն փոխանորդաբար յաջորդեց Գասապայի գայմագամ Խայրէթ էֆ.:

ԱՆՁՆԱՍՊԱՆՈՒԹԻՒՆ.—Շքօտրայի նախկին կուսակալ առաջին ֆերիգ Սէյֆուլլահ փաշա, որ նշանաւոր հանդիսացած էր Թուրքեւհէլլէն պատերազմին ատեն, երէկ, ռէվոլվէրով անձնասպան եղաւ Գատըգիւղի իր քէօշկին մէջ:

Դ. ԶՕՐԱԲԱՆԱԿԻՆ հրամանատարի փոխանորդ Էսատ փաշա հրաժարեր է:

ԵՐԶՆԿԱՅԻ մէջ ցաւալի միջադէպ մը ծագած ըլլալու զրոյց մը շրջելով, Թանին կ'ըսէ թէ անհիմն է. եղածը սա է թէ, կը յարէ նոյն թերթը, զրոյց եղած ըլլալով որ Իսլամներու եւ Հայերու միջեւ անհամաձայնութիւն ծագած է, Հայերը փակեր են իրենց խանութները, բայց կառավարիչը իսկոյն շուկայ երթալով, ժողովուրդը հանդարտեցուցեր է:

ՍԸՎԱՍԻ մէջ [illegible] գիւղեր միտինկ մը գումարելով, որոշեր են պահանջել որ անկարող պաշտօնեաները հեռացուցուին, ելմտացոյցը այնպէս մը պատրաստուի որ բախտին հետ մաքառող ժողովուրդը այլեւս դրամ չտայ մեծամեծներու զեխութեան, եւ երեսփոխաններն ու նախարարներուն դէմ դժուարութիւն հանողները մերժուին:

ՎԻՆԸՐ ՊԱՆԿՖԵՐԱՅՆԻ տնօրէնութիւնը կը ծանուցանէ հանրութեան թէ Բերայի ճիւղին գրասենեակը պիտի բացուի մարտ 2/15ին: 5—1

ԱԶԳԱՅԻՆ ԿԵԱՆՔԸ

ԱԶԱՏ ԿԱՐԾԻՔՆԵՐ

Առջի օրը, բարեկամ մը քովս գալով ինծի կը ցուցնէր դասագիրքերու ցանկ մը, պատրաստուած Կեդրոնական վարժարանի առաջին կարգի չքաւոր ուսանողներուն կողմէ: Բարեկամը, ազգին ցաւերուն մօտէն գիտակ, կը ջանար համոզել զիս թէ՝ այդ ուսանողները մեր ապագայ յոյսերն էին, հետեւապէս անոնց անհրաժեշտ պէտքերուն հոգացումը մեր ամէնուս պարտքն էր, թէ գաւառէն եկող աղքատ ուսանողներուն համար տեւական ու ապահով օգնութիւն մը ընելու համար նպաստամատոյց մարմին մը կազմութիւնը պէտք մըն էր, եայլն:

Այս թելադրութիւնները, անշուշտ ազնիւ սրտէ մը բխած, բան մը չէին աւելցըներ արդէն իսկ գիտցածներնուս վրայ՝ ի մասին Կեդր. վարժարանի նորամուտ գաւառացի ուսանողներուն նիւթական կացութեանը: Այդ կացութիւնը ողբալի ըլլալէն աւելի բան մըն է. կործանարար է: Ազատութեան ձայնը առնելնուն պէս, մտքով ու մարմնով կորովի այդ հայկակները ձգեր են հայրենի կտուրը եւ վազեր եկեր են հոս՝ աւելի մեծ ուսում մը, աւելի մեծ լոյս մը առնելու: Ինչ սքանչելի փութկոտութիւն: Հայ ցեղին յառաջդիմութեան տենչանքին ամէնէն պերճախօս ապացոյցն է այդ փութկոտութիւնը հայ պատանիներուն, որոնք նիւթական ամէն միջոցներէ զուրկ՝ ճակատագրին կը յանձնեն ինքզինքնին:

Ափսոս որ՝ մայրաքաղաքին ընդհանուր խառնակութեանը, ամէն կողմէ բարձրացող աղաղակներուն մէջ քիչ մը կորսուեցան մեր գաւառացի ուսանողները, իրենք որ ամէնէն աւելի արժանի էին անմիջական եւ տաք հոգածութեան:

Ազգ. Ժողովին վերջին նիստին մէջ սիրտցաւ երեսփոխան մը, որ այդ ուսանողներուն ուսուցիչն է միանգամայն, բացատրեց անոնց վիճակին խեղճութիւնը, եւ շուտափոյթ դարման խնդրեց: Մէկ քանիները, անօթի, հագուստի եւ պատշաճ բնակարանի պակասութենէն հիւանդցած են արդէն եւ Հիւանդանոց ինկած:

Անոնցմէ մէկուն հանդիպեցայ անցեալ օր, ձիւնի բուքի օր մը, Կեդրոնականի հանդերձարանին մէջ: Հուժկու եւ առողջ երիտասարդ մըն էր, բայց տժգունած եւ տրտում: Հիւանդանոց կ'երթար, ամառնային բարակ հագուստներով:

—Նպաստից յանձնաժողովը դեռ բան չըրա՞ւ ձեզի համար, հարցուցի:

—Յայտնի է որ որ մինչեւ որ մենէ քանի մը համներ չմեռնին, բան մը ըլլալիք չունի, ըսաւ երիտասարդը դառնօրէն:

Իրմէ առաջ մէկ քանիներ արդէն ինկեր էին Հիւանդանոց: Եւ գուցէ ինք վերջինը չպիտի ըլլար: Գաւառի խորերէն ոսկի երազներով Պոլիս գալ, դանէ դուռ իյնալ, մէկ կողմէն ուսում՝ սորվիլ միւս կողմէն պատառ մը հա՛ց մտածել: Խեղճ տղաք: Ու ասոնք լաւագոյն տարրերն են մեր լաւագոյն կրթական հաստատութեան, անոր ապագայ փառքերը ու ցեղին պարծանքները: Վայրկեանին աղոտ իրարանցումներէն տարուած, ներքին զզուելի վէճերուն յարուցած կիրքերուն գերի, նայած անգամ չունինք գաւառի սա յուսալից բողբոջներուն որ՝ արտմաթախիծ եւ վհատ՝ քայլամոլոր կը թափառին Ղալաթիոյ լղրճուկ մայթերուն եւ հիւանդանոցի ու Պատրիարքարանի յուսահատեցնող ճամբաներուն վրայ:

Ու երբոր տակաւին հաց չենք տուած անոնց որ անօթութենէ չմեռնին եւ հագուստ եւ բնակարան՝ որ առողջութիւննին չքանդուի, մեր ազնիւ բարեկամը գիրքերու ցանկի մը վրայ է որ կ'արօճայ: Այս զգացումս կը յայտնեմ իրեն:

—Բայց պէտք է աշխատինք որ հացն ալ ապահովուի մեր գաւառի այդ համակրելի զաւակներուն, կը պատասխանէ: Հացը անշուշտ գիրքէն առաջ:

Բայց ասանկ կը մտածեն մեր ազգային իշխանութիւնները. գիրքը հացէն առաջ թէ եաքը: Առ այժմ երկուքն ալ զլացուած են Կեդրոնականի անօգնական ու անպաշտպան ուսանողներուն, որոնք այս դժբախտ պայմաններուն մէջ է որ պիտի աշխատին, մարդ ըլլան եւ օր մը ազգին ու երկրին ծառայեն օգտակարապէս: Ես շիտակը չեմ հաւատար:

ԵՐՈՒԽԱՆ

ԳԱՀԻՐԷԻ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎԸ

Առաջնորդ հօր նախագահութեամբ եւ անդամոց մեծամասնութեամբ Գահիրէի Քաղաքական ժողովը փետրուար ամսոյ 17ին, 25ին եւ մարտ 1ին գումարուելով, հետեւեալ որոշումները տուաւ:

1. Փաստաբանը տեղեկութիւն տուած էր թէ Աղէքսանդրիոյ խառն վերաքննիչ ատեանը (Cour d'Appel) փետրուար 11ին արձակած է իր վճիռը, որով Կարապետեան էֆ.ի պահանջումը մերժուած է. այս կը նշանակէ թէ առաջնորդարանին [illegible] ծանօթ վարձակալութեան համար Կարապետեան էֆ.ի հետ կնքած պայմանագիրը վերաքննիչ ատեանէն չէ ճանչցուած եւ Անդրանիկեան էֆ.ի լամլումի հետ ստորագրած պայմանագիրին հաստատուած է: Այս կերպով առաջնորդարանը իրաւունք չ'ունենար լամլումէ Ֆէտտանի գլուխ տարին 125 ղրշ. ոչ տուգանք պահանջելու եւ նոյնպէս ալ տուգանք Կարապետեան էֆ.ի վճարելու եւ առաջնորդարանն ստիպեալ կ'ըլլայ վարձքին հաշիւը լամլումի հետ կարգադրելու Ֆէտտանը 465 ղրշ.էն, այսինքն այն գնով, որ նշանակուած է Անդրանիկեան էֆ.ի եւ լամլումի միջեւ կնքուած պայմանագրին մէջ: Եւ որովհետեւ Ալի էֆ. լամլում երկու տարի հողն չահագործելով հանդերձ, այդ շրջանի վարձուց հաշուին բնաւ բան մը վճարած չէ առաջնորդարանի անուէկին, ժողովը որոշեց որ յիշեալ վճռին վաւերական պատճէնը շուտով ձեռք բերուի եւ մղում տրուի Պէնի Սուէֆի տեղական դատարանին առջեւ լամլումի դէմ միեւնոյն վարձակալութեան համար բացուած դատին, որ առկախ մնացած էր խառն վերաքննիչ ատեանին վճիռը դեռ արձակուած չըլլալուն համար: 2. Պատրաստուեցան հոգաբարձութեանց եւ առաջնորդարանի նախագիծ պիւտճէներն, որոնք բացատրական նօթով մը պիտի մատուցուին ընդհանուր ժողովոյ քննութեան եւ վաւերացման: 3. Նորաշէն վարժարաններու պարունակութեան ցուցակագրութիւններն հոգաբարձութենէն ղրկուած ըլլալով, որոշուեցաւ պահել զանոնք առաջնորդարանի դիւանատան մէջ: 4. Որոշուեցաւ գնել մեքենայ մը Առաջնորդարանի Հայերէն գրութեանց համար: Ժողովը ասոնցմէ դուրս զբաղեցաւ 23ի չափ կալուածական, ժառանգական, դատական եւ ուրիշ խնդիրներով:

ՀՐԱՒԷՐ ԱԶԳԱՅԻՆ ԵՐԵՍՓՈԽԱՆՆԵՐՈՒ

Տ.

Ազգային Ընդհ. Ժողովոյ ԺԷ. նիստը տեղի պիտի ունենայ յառաջիկայ ուրբաթ օր, 27 փետր. ժամ 7½ին, Ղալաթիոյ Խորհրդարանը:

Կը խնդրուի որ հաճիք անպատճառ ներկայ գտնուիլ որոշեալ ժամուն:

Աղօթարար
Պատր. Տեղապահ
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍ

ՕՐԱԿԱՐԳ

Ա. Ազգային Ժողովոյ մեծամասնութեան խնդիր:

Բ. Քննութիւն նախաձեռնութեան դիւանի տեղեկագրին՝ ի մասին երկու եկեղեցական երեսփոխանաց ընտրութեան:

Գ. Ներքին կանոնագրի խնդիր:

Դ. Հարցում Վահան էֆ. Թէքէեանի՝ ի մասին Ազգ. Կեդր. վարժարանի:

Ե. Առաջարկ Տ. Հմայեակ եպիսկ. Դիմաքսեանի՝ Օսմ. Խորհրդարանին մատուցանելի յիշատակագրի մը պատրաստութեան մասին:

Զ. Ընտրութիւն երկու անդամոյ՝ Նախորդ Պատրիարքի դէմ եղած ամբաստանութեանց Քննիչ Յանձնաժողովոյ:

Է. Խնդիր ընտրութեան՝ Քաղաք. Ժողովէն հրաժարեալ մէկ անդամի յաջորդին:

Ը. Առաջարկ Մելքոն էֆ. Կիւրճեանի՝ Թրքահայոց բաղձանքները Ս. Հայրապետին ներկայացնող գրի մը պատրաստութեան համար:

ԽԱՌՆ ԺՈՂՈՎԸ գումարուեցաւ երէկ Ղալաթիոյ Խորհրդարանին մէջ եւ զբաղեցաւ հետեւեալ խնդիրներով:

Ա.— Նախ ուշադրութեան առաւ Դատաստ. Խորհրդոյ կողմէ մատուցուած ինը ամուսնական դատերու տեղեկագիրները, որոնք քննուած էին արդէն Նախաքննիչ մասնախումբին կողմէ եւ անոնց մասին պէտք եղած տնօրինութիւնը ըրաւ: Ժողովը որոշեց՝ սկզբունքով թէ Դատաստ. Խորհուրդի կողմէ տրուած վճիռները յատենի Խորհրդոյ հաղորդուելէ վերջ, վճռագրերն ալ հաղորդուին երկու կողմերու եւ եթէ միոյն կողմէ եւ կամ երկու կողմերէն ալ վերաքննութիւն պահանջուի, այն ատեն միայն Խառն Ժողովի ներկայացուի իբր նախաքննիչ մարմին, ըստ օրինի խնդիրը քննելու եւ վճիռը արձակելու համար: Իսկ երբ Դատաստ. Խորհրդոյ կողմէ դատի մը քննութեան ժամանակ ամուսնալուծման խնդիր յարուցուի, այդ կարգի դատերուն տեղեկագիրը յանձնուի Կրօն. Ժողովոյ քննութեան:

Բ. Գաղատիոյ Գաւառ. Ընդհ. Ժողովի կողմէ ծանուցուելով թէ, վիճակին առաջն. փոխանորդ Տ. Գալուստ քհնյ. ստիպուած է վերադառնալ իր պաշտօնատեղին Նալլը խան, խնդրուած էր առաջնորդական ընտրութեան հրահանգ տալ եւ միանգամայն ընտրելիներու մէկ ցուցակը ղրկել: Ժողովը որոշեց նոր ընտրութեան հրահանգ տալ եւ ի դիւրութեան նոյն վիճակին, իբր ընտրելի ներկայացուց Տ. Յակոբ եպ. Աչոտը, Տ. Արիստակէս եպ. Վանքեանը եւ Տ. Փառէն վրդ. Մելքոնեանը:

Գ.—Երզնկայի առաջնորդ Տ. Երուանդ վրդ. Փէրտահճեան ծանուցած էր թէ գաւառ. ընդհ. կրօն. եւ Քաղ. Ժողովները հրաժարած են: Ժողովը հրահանգ տուաւ Երուանդ վրդ.ի որ կազմէ գաւառ. ընդհ. ժողովը, անոր հաստատութենէն վերջ միւս ժողովները կազմուելու համար:

Դ.— Ժողովը ուշադրութեան առնելով Խարբերդի առաջն. տեղապահին խնդիրը ընդունեց ըստ որոշման վիճակին գաւառ. ընդհ. Ժողովոյ, նախորդ առաջնորդ Պեհրիկեան վրդ.ի հրաժարականը եւ առաջն. տեղապահ կարգեց Տ. Գէորգ Ծ. վրդ. Ասլանեանը: Հաստատեց վիճակին կրօն. եւ Քաղ. Ժողովներու պաշտօնը: Իսկ Պեհրիկեան վրդ.ի դէմ եղած ամբաստանութեան քննութիւնը յանձնեց ուրոյն յանձնախմբի մը:

Ե.— Ռոտոսթոյի առաջն. փոխանորդ Տ. Եղիշէ քհնյ.ի կողմէ հեռագրուած էր թէ, վիճակին առաջնորդ ընտրուած է Տ. Գէորգ Ծ. Վ. Ասլանեան: Որովհետեւ Ասլանեան վրդ. Խարբերդի առաջն. տեղապահ կարգուած եւ ինքն ալ ընդունած էր այդ պաշտօնը, ժողովը որոշեց այս պարագան հաղորդել Ռոտոսթոյի գաւառական վարչութեան եւ հրահանգ տալ առաջնորդի նոր ընտրութեան: Այս առթիւ իբր ընտրելի նշանակուեցան Տ. Տ. Գրիգորիս Պալաքեան, Արտաւազդ Գալէնտէրեան եւ Վարդան Գասպարեան վարդապետները:

Զ.—Բաղէշի վիճակը անհովիւ մնացած ըլլալով, ժողովը նոյն վիճակին առաջն. տեղապահ կարգեց Տ. Եղնիկ վրդ. Ներկարարեանը: Որովհետեւ տեղւոյն ազգ. ժողովները կազմալուծուած էին, ժողովը որոշեց հրահանգ տալ Տ. Եղնիկ վրդ.ի որ անմիջապէս վերակազմէ Ազգ. Վարչութիւնները:

Է.— Կտակաց հոգաբարձութենէն Տ. Վահրամ եպս. Մանկունի եւ Գաբրիէլ էֆ. Նէշէթճեան հրաժարած ըլլալով, ժողովը նոր ընտրութեամբ նոյն հոգաբարձութեան անդամ կարգեց Տ. Մաղաքիա եպս. Տէրունեանը եւ Կարապետ Այճեանը: Ժողովը ասոնցմէ զատ նկատողութեան առաւ Երուսաղէմի քննիչ յանձնաժողովի կողմէ ղրկուած գրերը եւ միայն խորհրդակցութիւններ կատարեց այս մասին:

ԱՐՄԱՇԻ Դպրեվանքը խիստ նեղ կացութեան մը մէջ կը գտնուի այս վերջերս, ըլլայ նիւթական, ըլլայ բարոյական տեսակէտով: Արդէն, ինչպէս յայտնի է խնամակալութեան որոշումով վանահայրը եւ մատակարարը դադրած են այլեւս հոն պաշտօն ունենալէ եւ առայժմ Դպրեվանքին ամբողջ հոգը յանձնուած է Մեսրոպ վրդ. Նարոյեանի: Դպրեվանքին մէջ հիմայ կան միայն վեց աշակերտ, որոնց համար, կը խորհի Խնամակալութիւնը, չարժեր ահագին ծախքեր ընել, երբ մանաւանդ, ինչպէս ըսինք նիւթական շատ նեղ կացութեան մը մէջ կը գտնուի վանքին մատակարարական մասը: Ամսական առնուազն եւ անհրաժեշտ կերպով պէտք եղած 60-70 ոսկին իսկ կարելի չըլլար հայթայթել: Վանքին մէջ գտնուող եօթը սարկաւագներէն միայն երկուքն էին, որ վերջերս Ծննդեան տօներու առթիւ յօժարեցան մասնակցիլ Ս. Հաղորդութեան, իսկ միւսները մերժեցին, յայտարարելով թէ՝ հաւատ չեն ընծայեր այդ տեսակ բաներու: Իսկ անոնցմէ մէկը Խնամակալութեան ուղղած նամակով մը յայտնած էր իր բոլորովին անհաւատ մը ըլլալը եւ Եկեղեցւոյ այս ինչ կամ այնինչ հաւատալիքներուն դէմ խօսած: Հոգ չէ թէ այս միեւնոյն կուսակրօնցուն երկու շաբաթ վերջը զղջման գիր մը կը հասցնէր նոյն Խնամակալութեան: Հետեւաբար Խնամակալութիւնը վերջնական եւ կտրուկ կարգադրութիւն մը ընելու համար որոշեց որ իր կողմէ երկու անդամներ Արմաշ երթան եւ տեղւոյն վրայ քննութիւն մը կատարեն եւ այս քննչական գործը պիտի կատարեն Պալաքեան վրդ. եւ Տիգրան էֆ. Բարսամեան:

ՊՈՄՊԱՆԵՐ, ԶԷՆՔԵՐ՝ ՀԱՅԵՐՈՒՆ ՔՈՎ.—Էրզրումի կուսակալութենէն Ներքին գործոց նախարարութեան պաշտօնական հեռագիր մը ուղղուած է, որով կը ծանուցուի թէ՝ Հայերը սկսած են զէնք հայթայթել եւ Ռուսիայէն ալ գաղտնապէս երկու պոմպա բերել տուած են: Եւ սակայն տեղւոյն հայերը յանձնարարած են եղեր, զէնք ներածողներուն որ այդ տեսակ ձեռնարկներու մէջ չը գտնուին: Համերաշխութիւնը կատարեալ է եղեր եւ ոեւէ դէպք չէ պատահեր եղեր: Ուրիշ կերպ արդէն համերաշխութիւն չի գոյանար. մէկուն քով երբ զէնք գտնուի եւ միւսին քով չը գտնուի, այն ատենն է որ համերաշխութիւնը կը վտանգուի Թուրքիոյ մէջ: Բաբերդի մէջ ալ հայերը խրախճանութիւններու ատեն զէնք կը պարպեն եղեր, որոնց պէտք եղած յորդորը տուած է տեղւոյս առաջն. Տեղապահ Տ. Պարգեւ վրդ. Դանիէլեան: Հոն ալ համերաշխութիւնը կատարեալ է եղեր:

ՎԱԽՃԱՆԵԱԼ Տ. Սահակ քհ.ի տեղ, Պոլսոյ եկեղեցականներու համագումարը երէկ ազգ. երեսփոխան ընտրեց Տ. Արսէն վրդ. Վեհունին:

ՄՈՒՇԻ առաջն. փոխանորդին եւ վարչութեան կողմէ խմբագրութեանս հասած հեռագիր մը հրատարակած էինք, որով կը ծանուցուէր եթէ՝ հայ աղջիկ մը, բռնի իսլամացնել կ'ուզուի: Երէկ Մուշի առաջնորդ Տ. Ներսէս Ծ. վրդ. Խարախանեան եւ Մուշի երեսփոխան Գեղամ էֆ. Բ. Դուռը երթալով բողոքեցին Մուշի մէջ տեղի ունեցած բռնի իսլամացման այս դէպքին առթիւ:

ԽԱՌՆ ԺՈՂՈՎԻ երէկի նիստին մէջ դարձեալ բաւական վէճի առարկայ եղաւ Երուսաղէմի խնդիրը: Ժողովը որոշեց թագրիր մը պատրաստել եւ ներկայացնել կառավարութեան, որպէսզի կառավարութիւնը օգնէ Ազգ. վարչութեան այս կնճիռը մաքրելու համար: Ժողովը միւս կողմէ հրաման տուաւ Եաֆա քննիչ յանձնաժողովին որ սպասէ նոր հրահանգներու:

ԵԼԵՒՄՏԻՑ ՀՈԳԱԲԱՐՁՈՒԹԻՒՆԸ հրաժարեր է, Տնտես. Խորհրդոյ հետ ունեցած անհամաձայնութեանը պատճառաւ: Արդէն ելեւմտից հոգաբարձութիւն անունով կազմուած այդ մարմինը մինչեւ այսօր չունեցաւ ոեւէ օգտակարութիւն մը, թէեւ վստահ ենք որ՝ աւելի գործնական եւ աւելի հասկցող մարդիք եթէ կոչուէին նոյն պաշտօնին կրնային օգտակար ըլլալ: Ելեւմտից հոգաբարձութեան խնդիրը սկզբունքի խնդիր չէ, ինչպէս կ'ուզեն ցոյց տալ, այլ պարզ «մեր խօսքը պիտի ըլլայ»ի խնդիր մը:

«ԱՍԱՅԻՇ ՊԷՐ ՔԷՄԱԼ».—Սղերդի կառավարիչը ասկէ առաջ չինծու հեռագիրներ ուղղած էր Բ. Դուռը, թէ տեղւոյն մէջ կատարեալ անդորրութիւն կը տիրէ, երկու ազգերը համերաշխութեամբ կ'ապրին, վերջապէս «ասայիշ պէր քէմալ տըր»: Սակայն տեղւոյն Առաջն. Փոխանորդ Տ. Եղիշէ քահանայ Պատրիարքարան ղրկած հեռագիրով մը կը ծանուցանէ թէ բոլորովին չինծու են այդ հեռագիրները, թէ ապահովութիւն եւ անդորրութիւն երբեք չի տիրեր Սղերդի մէջ եւ ընդհակառակը դեռ մէկ քանի օր առաջ տեղական իշխանութիւնները Հայոց եկեղեցին խուզարկեր են ֆէտայի մը դուրս հանելու համար: Եւ դեռ չեն ամչնար ու «ասայիշ պէր քէմալ տըր» կը հեռագրեն:

ԷՆԿԻՒՐԻՒԷՆ մեր թղթակիցը կը գրէ փետր. 16 թուականով.— Ասկէ երկու ամիս առաջ նախաձեռնութեամբ ազգ. վարժարանաց տնօրէն Տրդատ էֆ. Թահմազեանի բաւականաչափ ուսեալ երիտասարդներէ «Արարատեան Միութիւն» մը կազմուած էր: Միութեան նպատակն է ամէն կարելի միջոցներով անպայման հող տանիլ երիտասարդներու զարգացման եւ յառաջդիմութեան: Փետր. 14ի գիշերը ի նպաստ Ազգ. Վարժարանաց, շքեղ թատերական ներկայացում մը տեղի ունեցաւ տեղւոյս թատրոնին մէջ, ուր լեցուած էր քրիստոնեայ խուռն երկսեռ բազմութիւն մը: Ներկայացման բացումը կատարեց Միութեան նախագահ Թահմազեան էֆ., որ թուրքերէն լեզուով հակիրճ բանախօսութեամբ մը յայտնեց միութեան ծրագրին կարեւոր մասերը, եւ ներկայացման նպատակը: Այս առթիւ յիշատակութեան արժանի են ուսուցիչ Ցպրութիւն Աճէմխանի եւ Յ. Խաչխաչեանի բեմի վրայ ցոյց տուած յաջողութիւնը, որոնք առանձնած էին ներկայացման կարեւոր դերերը: Միութիւնը պատրաստուած է իր երկրորդ ներկայացումը տալ փետր. 22ի գիշերը: Բայց այս պարագային համազգային պիտի լինի ներկայացումը:

⁂ Տեղւոյս կրթական գործերը լաւ վիճակ մը ունին այս տարի, ուսուցիչներու համերաշխութեան ու աշխատութեան շնորհիւ. Եռամսեայ քննութեամբ մը տեսնուեցաւ թէ ո՛ր աստիճան արդիւնաւոր եղած է այդ համերաշխութիւնը: Կը յուսանք որ դպրոցը գովելի շրջան մը պիտի բոլորէ այս տարի:

⁂ Տեղւոյս Առաջն. փոխանորդ Տ. Գալուստ քհն. Տէր Գալուստեան անցեալ օր իր հրաժարականը տուաւ Գաւառ. Երեսփ. Ժողովին: Ժողովը ընդունեց յիշեալ քահանային հրաժարականը: Քահանան իր հրաժարականը ընդունուած տեսնելով—ինչ որ չէր յուսար—հիմա ալ կ'աշխատի պատկանեալ վարչութեան միջոցաւ Աւագերէցութեան տիտղոս մը ձեռք բերել, ի վարձ իր բարուոք ծառայութեան: Բայց կը հարցնենք սոյն քահանային թէ՝ ո՞ր բարուոք ծառայութեան ի վարձ, բաւական չհամարի՞ր վճարուած կլորիկ գումարը: Որ քահանան մինչեւ այսօր ամսականով փոխանորդութիւն ըրած է:

⁂ Տեղւոյս կաթոլիկ հասարակութիւնը ամէն անհամաձայնութենէ զերծ՝ խաղաղ կեանք մը կը բոլորէ: Կրթական եւ եկեղեցական գործերնին բաւական բարեկարգուած է: Վարժարանաց տեսչութիւնը յանձնուած է Հ. Ստեփան Սարեեան վարդապետին, որ Վենետիկեան մըն է եւ իր կարողութեան ու հմտութեան համար սիրուած է տեղացիներէն:

⁂ Տեղւոյս կուսակալը որ Կեսարիոյ ծանօթ խնդրին առթիւ Էրէյլի գծով Կեսարիա գացած էր փետր. 4ին, վաղը տեղս պիտի ժամանէ:

ՍԿԻՒՏԱՐԻ Ոստիկանութիւնը եւ կառավարչութեան պաշտօնեաները կարծես երբեք ըմբռնելիք չունին ներկայ ռէժիմին ոգին եւ կամ չեն ուզեր ըմբռնել: Ամէն բան իրենց փափաքած կերպովը կը հասկնան եւ ըստ այնմ կը գործեն: Առջի օր Սկիւտարի մէջ արգիլել կ'ուզեն Յառաջդիմական ընկերութեան նուագահանդէսը, առարկելով որ... Միթինկները արգիլուած են: Սակայն բարեխնամ Ոստիկանութեան նախարար Սամի փաշա անոնց պէս չըմբռնեց եղեր եւ խիստ հրամաններ տուեր է Սկիւտարի կառավարչութեան պաշտօնեաներուն, որոնք այլեւս չափը կ'անցնեն:

ՂԱԼԱԹԻՈՅ եկեղեցւոյ երաժշտապետ Լեւոն էֆ. Չիլինկիրեան վերջնապէս հրաժարեր է այդ պաշտօնէն, գիտակցաբար Խնամակալութեան հետ ունեցած սկզբունքային! խնդրի մը առթիւ: Պէշիքթաշցիք իրենց երաժշտապետ կարգեցին Չիլինկիրեան էֆ.ն:

ՆՇԱՆԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ. — Քանկալթի Բալուքճեանց բնակարանին մէջ կիրակի օր տեղի ունեցաւ Թէօտոր էֆ. Մենծիկեանի նշանախօսութիւնը Օր. Մելինէ Բալուքճեանի հետ ի ներկայութեան երկու կողմի պարագաներու: Մեր շնորհաւորութիւնները:

ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ
ՀԱՆՐԱՄԱՏՉԵԼԻ ՀԱՄԵՐԳՆԵՐ

Ղեկավարութեամբ
ԼԵՒՈՆ ՊՕՂՈՍԵԱՆԻ

ՑԵՐԵԿՈՅԹ ԱՌԱՋԻՆ

Պալաթ, Խորէնեան վարժարան, 1909 մարտ 1/14, կիրակի ցերեկ, ժամը 2ին (Ը. Ե.):

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՄԵՐԳ

Ազգային, ժողովրդական եւ մարտական քառաձայն երգեր: Կը մասնակցի Բերայի երկսեռ երգեցիկ խումբը (75 հոգի:)

ԳԻՆ.— Ա. կարգ՝ 10 դահ., Բ. կարգ 5, Գ. կարգ 3: Տոմսակները կը ծախուին Պալաթ՝ Պ. Մելիք Տումանօֆի մօտ, իսկ Համերգի օրը՝ վարժարանին մէջ:

Տոմսակ ոչ ոքի կ'ուղարկուի:

ԱՅՍՕՐՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ԹԱՅՖՈՒՆԷՆ ԿՈՐԾԱՆԱԾ ՔԱՂԱՔՆԵՐ

ԲԱԶՄԱԹԻՒ ԶՈՀԵՐ

ԼՈՆՏՈՆ.—Նիւ-Եորքէն հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ ահռելի թայֆուն մը կ'աւերէ Արքանսասը (Մ. Նահանգաց հիւսիսակողմը): Քանի մը քաղաքներ կործանուած են: Զոհերուն թիւը մեծ է:

ՎԻԵՆՆԱ.—Պաշտօնական շրջանակներու մէջ որոշուած է որ պ. տ'Էրէնթալ պաշտօնէ քաշուի արդի տագնապը վերջանալուն պէս:

ԹԱՒՐԻԺ.— Առջի օր Սամսամ խանի հեծելազօրքերը յարձակում մը ըրին Յեղափոխականներու, յանկարծակի եկած, եւ չկարենալով իրենց ուժերին աւելի ուժ տրամադրել, ստիպուեցան Շօքինապատ թաղին մէջ վեց փողոց պարպել: Այդ փողոցներուն վրայ յարձակող հեծելազօրքերը թալլեցին տուները եւ մէկ քանին ալ կրակի տուին: Բայց յեղափոխականները, մէկ ժամուան կռուէ յետոյ, օգնական ուժեր ստանալով, հեծելազօրքերը ստիպեցին ետ քաշուիլ: Այս վերջիններէն մէկ քանին գերի բռնուեցան:

ՊԵՏԵՐՍՊՈՒՐԿ. — Տուման քուէարկեց պատերազմական նախարարութեան կողմէ առաջարկուած 40 միլիոն ռուպլիի վարկը, ռազմանիւթերու գնման համար: Իրիկուան դռնփակ նիստին մէջ ալ Տուման քուէարկեց 7,185,000 ռուպլի՝ որ Պալթիկի նաւատորմին համար պիտի գործածուի:

ԱԳՐԱՄ.—Սթարչէվիչի կամաւոր զօրքերը յարձակում գործելով Սուպիլօ, Պանժանին եւ Բրիբիչէվիչ անուն երեսփոխաններուն վրայ, վիրաւորած են զանոնք: Պատճառը սա է որ երեսփոխան Վլահովիչ, կամաւոր զինուորներու պատուանշանը կրելուն համար, նախատուած է Սուպիլոյի կողմէ:

ՊԵՏԵՐՍՊՈՒՐԿ.—Ջարը Տալայի Լամայի պատուիրակը եւ իր ընկերները ընդունեց Ցարսքոյէ Սելոյի մէջ: Պատուիրակը Տալայի Լամայի անունով ողջունեց Ջարը, եւ անոր յանձնեց Տալայի Լամայի դահին ու կուռքերու մանրանկարները, որոնք Թիպէթական արուեստի արտադրութիւններ են:

ՊԷԼԿՐԱՏ.— Պելկրատի ոստիկանութիւնը ձեռք անցուցած է աւստրիացի լրտեսներու ընկերակցութիւն մը: Այս առթիւ ձերբակալուեցաւ Ճիվքօ Նուքօվիչ անուն նախկին հազարապետ մը, երբ Աւստրիոյ առեւտրական գործակալին տունէն դուրս կ'ելլէր: Նախկին հազարապետը խոստովանեցաւ թէ բաւական երկար ատենէ ի վեր աւստրիական դեսպանատան կը հաղորդէր իր իմացածները: Ձերբակալուած հազարապետին հարցուեցաւ թէ ի՞նչպէս կը գիջանէր լրտեսի անարգ գործը կատարել. ան պատասխանեց թէ ստացած 200 ֆր.ի ամսաթոշակը անբաւական էր եւ թէ աւստրիական դեսպանատունը առատօրէն կը վարձատրէր զինքը, հաղորդած աննշան տեղեկութեանց համար իսկ: Այս պատճառաւ հանրային կարծիքը շատ գրգռուած է Պելկրատի մէջ: Ուրիշ ձերբակալութիւններ ալ եղան:

ՄՈՍԿՈՒԱ.— Սերպերուն նկատմամբ իբր համակրութեան նշան, ռուս վաճառականներու ընկերակցութիւնը կը կազմակերպէ ցուցահանդէս մը, ուր պիտի գտնուին Սերպիոյ ու Սեւ լերան բոլոր արտադրութիւնները: Ցուցահանդէսը պիտի տեւէ յառաջիկայ մայիսէն մինչեւ սեպտեմբեր: Բոլոր լրագիրները կը շնորհաւորեն այդ ցուցահանդէսը սարքողները, որուն յաջողութիւնը կանխաւ ապահովուած է Ռուսիոյ մէջ:

ՎԻԵՆՆԱ.—Նոյէ Ֆրայէ Պրէսէի ըսածին նայելով, Սերպիոյ պատասխանին պարունակութիւնը սա է եղեր. «Սերպիա իր շահերուն պաշտպանութիւնը կը յանձնէ Ռուսիոյ եւ բարեկամ տէրութեանց: Բան մը չի պահանջեր Աւստրիա-Հունգարիայէն: Սերպ կառավարութիւնը, Սքուբշինային ծանօթ եղող որոշման հաւատարիմ, իր պահանջումներէն չի հրաժարիր:»

ՍՈՖԻԱ. — Սելանիկէն հասած լուրերու նայելով, պուլկարական ապրանքներու դէմ մղուած պօյքօթը աւելի խստութեամբ առաջ կը տարուի: Կը հաւատացուի թէ Պուլկարիա այդ մասին դիմում պիտի ընէ Բ. Դրան:

ՓԱՐԻԶ.— Երեսփ. Ժողովը 166ի դէմ 407 ձայնով քուէարկեց եկամուտի տուրքին օրինագիծը:

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆ

ՓԱԿՈՒՄ,		փետր. 24/9 Մարտ
Օսմ. Փոխ. Միացեալ 4 %	Օ. Ո.	101 [illegible]
Ամէնէն բարձր գին	»	101 37
Ամէնէն վար գին	»	101 27½
Րուժէյի Երկաթուղի գոց	Ֆր.	175 12
Ամէնէն բարձր գին	»	175 50
Ամէնէն վար գին	»	175 12

ԲԱՑՈՒՄ,		փետր. 25/10 Մարտ
Օսմ. Փոխ. Միացեալ 4 % Ք. Կ.	Օ. Ո.	101 23
» » » ժամը 6ին	»	101 23
Րուժէյի Երկաթուղի	Ֆր.	174 75
» » ժամը 6ին	»	174 62
Քարաֆ կ. Գոլայ	»	431
Անատ. Երկթ. Պարտթ. Ա. սէրի	»	520 —
» » » Բ. սէրի	»	517 —
» » բաժնեթղթ.	Ա. Ո.	15 30
Շիրքէթի Խայրիէ	»	38 25
Շիրքէթի Խայրիէի Համիտիէ	»	1 40
Օսմ. Ապահ. Ընկ.	»	4 07
Օսմ. Ծխախոտ		16 20
Թրամուէյ բաժնեթուղթ		6 90
» ժուիսանս		3 30
» պարտաթուղթ		488 —
Թրանսվալ	Ֆր.	58 —
Տէրքոսի ջուրի ընկ.		313 50
Գալիս Գարասալըն		420 —
Միտիլլի Պանքա	Օ. Ո.	4 30
Նէճիպ Քէօֆա Թրամ. բաժնեթղթ.	»	2 —
Սալօնիքի Պանքա		120 —
Քարասու առանձնաշնորհեալ		26 50
» սովորական		23 50
Քարտալ Իզմիր		580 —
Լաւրիոն	Ֆր.	53 50
Զարթըրը	»	19 50
Քաշէտի Ֆանսիէ Եժիպսիէն հին		288 —
» » » նոր		253 —

ՓՈԽԱՆԱԿԱԳԻՐ

Լոնտոնի վրայ չէք	Ղրուշ	110 20
Բարիզի » »	Ֆրանք	22 82½
Վիեննայի » »	Քուրոն	21 88
Պերլինի » »	Մարք	18 69

ՎԻՃԱԿԱՀԱՆՈՒԹԻՒՆ ԵՐԿՐԱԳՈՐԾԱԿԱՆ ՊԱՆՔԱՅԻՆ

ՔԱՇՈՒԱԾ ՓԵՏՐՈՒԱՐ 10ԻՆ

2 օսմ. ոսկի շահող թիւեր

117421	30	140531	40	164631	40	189141	50	215361	70
117431	40	141721	30	164681	90	189401	10	215451	60
118001	10	143031	40	166321	30	189931	40	215511	20
118961	70	143721	30	166511	20	189971	80	215581	90
119581	90	145121	30	166771	80	190231	40	215821	30
120111	20	145191	200	166821	30	190241	50	216021	30
121241	50	145481	90	167311	10	190381	90	216361	70
121301	10	146011	20	167501	20	190541	50	217081	90
121461	70	146251	60	168971	80	191211	20	217481	90
122631	40	146601	10	169701	10	193561	70	221611	20
123041	50	146661	70	169961	70	193681	90	222691	700
123631	40	146991	7000	170841	50	194011	20	223061	70
124541	50	147891	900	171171	80	194231	40	223861	70
125131	40	148301	10	171551	60	194521	30	225011	20
126061	70	148361	70	173701	10	194921	30	226161	70
126181	90	148631	40	173771	80	195431	40	226231	40
126511	20	148831	40	174131	40	196371	80	226411	20
126661	70	149691	700	174141	50	196741	50	226641	50
127081	90	149821	30	174471	80	198761	70	229011	20
127731	40	150261	70	174581	90	199441	50	231171	80
127941	50	150471	80	174671	80	200521	30	235711	20
128301	10	154661	70	175501	10	201311	20	236341	50
128551	60	156751	60	175921	30	202101	10	237101	10
128631	40	157101	10	175951	60	202281	90	237651	60
128951	60	157151	60	176401	10	202371	80	239351	60
129601	10	157581	90	177931	40	202551	60	241121	30
130091	100	158001	10	178321	30	202631	40	241241	50
130241	50	158221	30	179781	90	202831	40	241321	30
131281	90	158361	70	180181	90	204001	10	242691	700
131491	500	158501	10	181001	10	205171	80	242701	10
132141	50	159391	400	181411	20	205831	40	243661	70
132351	60	159541	50	182171	80	207481	90	245281	90
133881	90	160601	10	182641	50	208001	10	245671	80
134201	10	161041	50	182861	70	208531	40	246051	60
134401	10	161691	700	184111	20	208851	60	246811	20
136051	60	161761	70	184121	30	211181	90	246921	30
136061	70	162291	300	184631	40	212161	70	247601	10
137991	8000	162861	70	185341	50	213341	50	247651	60
139281	90	163421	30	188421	30	214291	300	248171	80
140481	90	164431	40	188531	40	215151	60	249621	30

La Grande Fabrique
S. Stein

1908Ի ՁՄՐԱՆ ԵՒ ԱՇՆԱՆ
ՆՈՐՈՅԹՆԵՐԸ
ՓՆՏՌԵՑԷՔ
ՇԹԱՅՆ
ՎԱՃԱՌԱՏԱՆՑ ՄԷՋ
ՂԱԼԱԹԻԱ ԵՒ ՊՈԼԻՍ

ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ՊԱՆՔԱ.

ԱԶԴ. — Քօնսոլիտէի 4% օսմ. պարտաթուղթերէն ունեցողներուն կը ծանուցուի թէ այդ պարտաթուղթերուն թիւ 38 կտրօնները, որոնց պայմանաժամը 1909 մարտ 1/14ին կ'աւարտի, ինչպէս նաեւ 1/14 փետր.ի վիճակահանութեան մէջ ամորթի չահած արժեթուղթերը յառաջիկայ մարտ 1/14էն սկսեալ վճարելի են Օսմ. Կայս. Պանքայի Ղալաթիոյ կիչէներէն, ամէն օր, ժամը տասնէն մինչեւ երկուքուկէս, կէս օրէն յետոյ, բացի կիրակիէ, իսկ ուրբաթ օրերը՝ ժամը տասնէն մինչեւ կէս օր։ Ի փոխարէն կտրօններու եւ կամ ամորթի ելած պարտաթուղթերու, որոնց պէտք է ընկերանան թուակիր պօրտօներ, ընկալագիր մը պիտի յանձնուի տէրերուն. այդ ընկալագիրը, տրուած թուականէն տասը օր յետոյ, վճարման համար պէտք է ներկայացուի օսմ. Կայս. Պանքայի Ղալաթիոյ սնտուկին։

Կ. Պոլիս, 27 փետր. 1909

ՕՍՄ. ՀԱՆՐ. ՊԱՐՏՔԻ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

ԱԶԴ. — 1881 դեկտ. 8/20 թուակիր կայս. հրամանագրին Է. եւ Ը. յօդուածներուն եւ 1903 սեպտ. 1/14 թուակիր յարակից հրամանագրին ԺԲ. յօդուածին համաձայն, Րումելի երկաթուղիի հետեւեալ պարտաթուղթերը. — 332,433, 406,593, 406,594, 474,685, 548,171, 581,291, 592,619, 753,211, 753,212, 753,215, 1,255,599, 1,896,984 որոնք 1879 ապրիլ 1ի վիճակահանութեան մէջ պարգեւ չահած եւ տակաւին չեն ներկայացուած, 1909 ապրիլ 1ին ջնջուած պիտի համարուին։

Կ. Պոլիս 1 փետր.

* * *

Ազդ. — 1325 ելմտական տարուան մարտ ամիսը մօտեցած ըլլալուն, երբ կը կատարուի ոգելից ըմպելիի տուրքին առաջին վճարումը, Թողեալ Հասոյթներու Ընդհ. Տնօրէնութիւնը կը յիշեցնէ Կ. Պոլիս եւ շրջականները հաստատուած ոգելից ըմպելի վաճառողներուն թէ, այդ մասին պատրաստուած կանոնագրին 14րդ յօդուածին համաձայն, պարտին վաճառման տուրքը վճարեն փետր. ամսուն մէջ եւ արտօնագիր ստանալ։ Նոյնպէս ոգելից ըմպելի վաճառողներուն կը ծանուցուի թէ յիշեալ կանոնագրին 10րդ յօդուածին վերջին հատուածին համաձայն, պարտին դիմել Կ. Պոլսոյ ոգելից ըմպելիի կեդր. Տեսչութեան եւ Հանրային Պարտքի Արնաւուտգիւղի, Սարըեարի, Պէյքօզի, Սկիւտարի, Գատըգիւղի եւ Գումգաբուի գործակալութեանց, իրենց վաճառման արտօնագրերը նորոգելու համար։ Անոնք որ յառաջիկայ Մարտ 1էն առաջ այդ արտօնագիրը չեն առած եւ ոգելից ըմպելի կը ծախեն առանց արտօնութեան, օրէնքին սահմանած կանոնական տրամադրութեանց պիտի ենթարկուին փետր. ամիսը լրանալուն պէս։

* * *

ԱԶԴ. — Օսմ. Հանր. Պարտքի վարչութիւնն աղի ճիւղին համար պէտք ունի. 1. Հարիւր քիլօ աղ պարունակելու չափ մեծ 400,000 կանեփէ (ժիւթ) պարկ 46×26½ ինչէզ չափով եւ 2½ անգլ. լիպրա ծանրութեամբ։ 2. Յիսուն քիլօ աղ պարունակելու չափ մեծ 200,000 կանեփէ պարկ 28×23 ինչէզ չափով եւ 1½ անգլ. լիպրա ծանրութեամբ։ Երկու սեռութեամբ այս պարկերը Լիվըրբուլ Իվիլ տեսակէ, եզերքները կարուած եւ խայծղան քաշուած պիտի ըլլան եւ մէջտեղը 2 մատնաչափ լայնութեամբ կապոյտ գիծ մը պիտի ունենան։ Յանձնումը պիտի կատարուի 1909 Յունիս ամսոյ մէջ Իզմիրի մէջ «բալան»ով։ Մատուցումները պիտի ղրկուին Օսմ. Հանր. Պարտքի Ընդհ. Տնօրէնութեան, կնքեալ պահարանով առ առաւելն մինչեւ 1909 Մարտ 1/14։ Ապրանքին ամբողջ արժէքին 10%ին համասար երաշխաւորութիւն մը տալ պէտք է հնչուն դրամով, կամ Վարչութեան ծանօթ դրամական հաստատութեան մը արժեթուղթեր յանձնելով եւ կամ այդ հաստատութիւնն իբր երաշխաւոր ներկայացնելով։ Պարկերուն նմոյշները փափաքողներուն տրամադրութեան ներքեւ կը գտնուին եւ փոխադրութեան ծախքերէն զատ 10 ղրշ. գանձելի նմոյշ մը կը ղրկուի այն վաճառատան որ խնդրանք մը կը ներկայէ այդ մասին։

Ընդհ. Տնօրէնութիւն

* * *

ԱԶԴ. — Հանր. Պարտքի վարչական Խորհուրդը կը ծանուցանէ թէ 1909 մարտ 1/14էն սկսեալ, հարիւրին երկու 2% տոկոս պիտի վճարուի Միացեալ պարտքի արժեթուղթերուն թիւ 11 կտրօնին փոխարէն. տոկոսի վճարումները մինչեւ 31/13 օգոստոս 1909 պիտի կատարուին կտրօնին վրայ նշանակուած քաղաքներուն մէջ։ Այդ պայմանաժամէն յետոյ Կ. Պոլսոյ մէջ վճարելի պիտի ըլլան։

Կ. Պոլիս, 16 փետր. 1909

* * *

Ազդ. — 1881 դեկտ. 8/20 թուակիր կայս. հրամանագրի Ն. յօդուածին 5րդ հատուածին համաձայն, պայմանաժամը 1903 մարտ 1/14ին աւարտող Փոփոխեալ Օսմ. Պարտքի թիւ 39 կտրօնը եթէ երբեք մինչեւ 1909 մարտ 1/14 չգանձուի, Օսմ. Հանր. Պարտքի պիտի մնայ։ 12—12

Կ. Պոլիս, 1 դեկտ. 1908

* * *

Ազդ. — 1890 ապրիլ 15/27 թուակիր կայս. հրամանագրին ԺԴ. յօդուածին համաձայն, 1890ի Բրիօրիթէ 4% փոխառութեան պարտաթուղթերու թիւ 25 կտրօնը, որուն պայմանաժամը 1903 մարտ 1/14ին կ'աւարտի, եթէ երբեք մինչեւ 1909 մարտ 1/14 չգանձուի, Օսմ. Հանր. Պարտքի պիտի մնայ։ 12—12

Կ. Պոլիս, 1 դեկտ. 1908

ԵՐԿՐԱԳՈՐԾԱԿԱՆ ՊԱՆՔԱՅԻՆ
ՎԻՃԱԿԱՀԱՆՈՒԹԻՒՆԸ

Վերջին վիճակահանութեան 24000 թիւերը փետր. ամսուն մէջ հետեւեալ կերպով պիտի քաշուին վեց օրեն:

Վեցերորդ օր 26 փետր. 1324, հինգշաբթի

Հատ	Ոսկին 100էն	Գումար
1	1200000	1200000
1	500000	500000
1	400000	400000
1	300000	300000
1	200000	200000
1	100000	100000
2	40000	80000
10	20000	200000
50	10000	500000
125	4000	500000
207	800	165600
——	200	720000
3600		
		4865600

Տոմսակները կը ծախուին Երկրագործական Պանքայի Կեդրոնատեղին, Կամուրջին մասնաճիւղը եւ սեղանաւորի խանութները։

ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ՊԱՆՔԱ

ԱՆԱՆՈՒՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
11,000,000 օսմ. ոսկի կամ
250,000,000 ֆրանք դրամագլուխով

ԿԵԴՐՈՆԱՏԵՂԻ՝ Լոնտոն
ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆ՝ Պոլիս, [illegible]
ՄԱՍՆԱՃԻՒՂ՝ Փարիզ, [illegible]

ԳԼԽԱՒՈՐ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆՆԵՐ
ԼՈՆՏՈՆԻ ԵՒ ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ
ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԵՐ

Ատալիա, Ատանա, Այտըն, Աֆիօն-Գարահիսար, Հալէպ, Աղեքսանդրիա, Էտիրնէ, Էնկիւրի, Պաղտատ, Պասրա, Պէյրութ, Պրուսա, Դամասկոս, Գավալա, Տէտէ Աղաճ, Էսքիշէհիր, Երուսաղէմ, Գահիրէ, Գոնիա, Լառնագա, Լիմասօլ, Գոզան, Մերսին, Միտիլլի, Մանսուրա, Նիկոսիա, Ռոտոսթօ, Բոր-Սայիտ, Սելանիկ, Սամսոն, Սերէզ, Իզմիր, Տրապիզոն. Սուրիական Տրիպոլիս եւ Սկիւպ։

Որոշուած պայմանաժամով կամ ընթացիկ հաշուով (քօնթ-քուրան) փոխատուութիւն կ'ընէ, արժեթուղթեր կամ փոխանակագիրներ (պոլիցա) պահեստ առնելով։

Փոխանակագիրներ կը զեղչէ։ Թուրքիոյ եւ օտար երկիրներու գլխաւոր քաղաքներուն վրայ փոխանակագիրներ, չէքեր, վարկագիրներ ու հեռագրական օրտինօներ կու տայ։

Ընթացիկ հաշիւներ կը բանայ, արժեթուղթեր եւ արժեքաւոր առարկաներ կ'ընդունի ու կը պահէ։

Թուրքիոյ եւ արտասահմանի մէջ կտրօններ եւ փոխանակագիրներ կը գանձէ, առեւտրական հրամաններ կը գործադրէ, զանազան տեսակ դրամներ կը փոխէ, կ'առնէ ու կը ծախէ։

Օսմ. Կայս. Պանքան իբր աւանդ կ'ընդունի, պահպանման փոքր վարձքի մը փոխարէն, ամէն տեսակ արժեթուղթեր, օսմանեան կամ օտար, անուանական կամ կրողին։ Արժեթուղթերը կը պահուին [illegible] արկղներու մէջ հաստատուած մասնաւորապէս շինուած նկուղներու մէջ (պետոնով եւ մեքենական ամրացումով), որոնք կատարեալ ապահովութիւն կ'ընծայեն։ Ընդունագիր մը կը յանձնէ, որուն մէջ նշանակուած են վիճակահանութեանց մէջ ելած թիւերը։

Օսմ. Կայս. Պանքան պաշտօնապէս կը գանձէ, առանց միջնորդչէքի, աւանդ առնուած արժեթուղթերուն կտրօնները, Կ. Պոլսոյ մէջ վճարելի։ Արտասահմանի մէջ գանձելի կտրօններուն համար չափաւոր միջնորդչէք մը կ'առնուի եւ օրուան փոխանակագինին համաձայն։ Անոր տիրոջ հաշւոյն կ'անցուի պայմանաժամի կամ գանձումի օրուան փոխանակագինով։

Ժամանակին գանձուելու համար՝ աւանդ առնուած արժեթուղթերուն կտրօնները պայմանաժամէն 20 օր առաջ կը կտրուին։

Օսմ. Կայս. Պանքան իբր աւանդ արժեթուղթեր կ'ընդունի նաեւ իր արտասահմանի գործակալութեանց մէջ՝ Լոնտոն ու Բարիզ, իր գլխաւոր մասնաճիւղերուն մէջ՝ Աղեքսանդրիա, Գահիրէ, Իզմիր, Պէյրութ, եւայլն, ինչպէս նաեւ իր գլխաւոր թղթակիցներուն մօտ՝ Աթէնք, Պերլին, Պրիւքսէլ, Հռոմ, Վիեննա, եւայլն։ [illegible] տրամադրութեան տակ դրուած է, կամ իր հաշւոյն անցուած, Կ. Պոլսոյ մէջ։ Այն յաճախորդները, որոնց արժեթուղթերը ի պահ դրուած են, կրնան իրենց խնդրանքին վրայ [illegible] տեղերէն առնել կամ իրենց հասցէին ղրկել տալ։

Օսմ. Կայս. Պանքան կը կատարէ առեւտրական հրամաններ մեր եւ օտար հրապարակներու վրայ. գնում եւ վաճառում կը կատարէ կանխիկ կամ պայմանաժամով։ Հանրութեան տրամադրութեան տակ կը դնէ, օրուան գնով, կարգ մը արժեթուղթեր, ինչպէս Րումելիի երկաթուղիի, Եգիպտական Քրէտի Ֆոնսիէի [illegible] Պանքային պարտաթուղթերը, Օսմ. Ապահովագրական Ընկերութեան, եւայլնի բաժնեթուղթերը։ Անմիջական կերպով յանձնելի են այս արժեթուղթերը։

Օսմ. Կայս. Պանքան կը ստանձնէ արժեթուղթերու վրայ ամէն գործառնութիւններ. փոխանձնում, կտրօններու նորոգում, եւլն., մասնաւոր սակագինի մը համաձայն։ Օսմանեան եւ օտար արժեթուղթերու վրայ փոխատուութիւն կ'ընէ հաշւընթացով եւ շատ չափաւոր պայմաններով։ Իրենց պայմանաժամէն առաջ կը զեղչէ կարգ մը օսմանեան եւ օտար արժեթուղթերու կտրօններ։ Իր սնտուկներուն մէջ գանձուած արժեթուղթերուն կտրօնները կը վճարէ, առանց միջնորդչէքի, ինչպէս 4% Օսմ. փոխառութեան պարտաթուղթերու, 1901-1905ի 4% Օսմ. փոխառութեան պարտաթուղթերուն եւ [illegible] 6% փոխառութեան պարտաթուղթերուն կտրօնները։

Օսմ. Կայս. Պանքան բաժին մը հաստատած է Սակարանին արժեթուղթերու վրայ տեղեկութիւններ տալու, առանց Սակարանին մէջ [illegible] ըլլալու կամ ոչ։ Այս տեղեկութիւնները ձրի կը տրուին։

Օսմ. Կայս. Պանքան կ'երաշխաւորէ ընդդէմ հարիւրին հարիւր վճարելէ [illegible] կորուստը, վիճակահանութեան միջոցաւ, այսինքն վճարման գինով։ Ապահովութեան սակը, որ փոփոխական է, կը հաղորդուի ուզողին։

ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՊԱՂՏԱՏԻ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻԻՆ

Ժամանակացոյց կումբ. երու երկնան.
1909 մարտ 1 (Ն. Տ.) Բշ. օրէն սկսեալ
ՔՈՆԻԱ — ԷՐԷՅԼԻ — ՊՈՒԼԿՈՒՐԼՈՒԻ ԳԻԾ

		Կումբ. 622 Ուղր. եւ Ապր. Ճաշու
Կայարան		
Գոնիա	մկն.	11 —
Գաշըն խան		11 31
Չումրա		12 15
Արըգ. Էօրէն		12 43
Մանտասուն		1 12
Գարաման	ժմն.	1 43
	մկն.	1 58
Սիտրովա		2 24
Այրանճը-Տէրպէնտ		3 14
Ալումա		3 50
Էրէյլի	ժմն.	4 15
	մկն.	4 45
Պուլկուրլու	երեկուն ժմն.	5 —

Դ Ա Ր Ձ

		Կումբ. 621 Ուղր. եւ Ապր. Երեկուն
Կայարան		
Պուլկուրլու	մկն.	5 20
Էրէյլի	ժմն.	5 38
	մկն.	7 20
Ալումա		7 47
Այրանճը-Տէրպէնտ		8 31
Սիտրովա		9 13
Գարաման	ժմն.	9 37
	մկն.	9 52
Մանտասուն		10 25
Արըգ. Էօրէն		10 54
Չումրա		11 30
Գաշըն խան		12 06
Գոնիա	երեկուն ժմն.	12 35

50—25

ՕՍՄ. ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ
ԸՆԴՀ. ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՀԻՄՆԵԱԼ՝ ՎԵՀ. ՍՈՒԼԹԱՆԻՆ
1892 Օգոս. 2/14 եւ 1320 Սէֆէր 20 թուակիր Ֆէրմանով

Դիմել Ընկերութեան կեդր. գրասենեակը, Ղալաթիա, Նազըլ խան, Հէզարէն փողոց, թիւ 14, Քօօբէրաթիվ վաճառատան դիմաց, կամ հետեւեալ հասցէներուն.

Պոլիս, մասնաճիւղ Օսմ. Կայս. Պանքայի Եէնի Ճամիի հրապարակ.
Պոլիս, Մ. Ի. Սառօք, Շէյխ իւլ Իսլամ խան, Պահճէ Գաբու թիւ 10.
Պոլիս, Աստի պէյ եւ Ընկ. Վէզնէճիլէր փողոց.
Պոլիս, Պ. Ս. Այմէլօղլու, Էմին-Էօնիւ, Պահչէ Գաբու Իզմիր փողոց.
Գատըգիւղ, Ալեքսանդր Անաստասիատիս չուկայի հրապարակ.
Գատըգիւղ, Մ. Ա. Անդրիա, Մօտա ճառաքէսի.
Պէօյիւքտէրէ, Մ. Ա. Տէմարքի.
Բերա, Մասնաճիւղ Օսմ. Կայս. Պանքայի Մեծ Փողոց.
Շիշլի, Մ. Ի. Ռոսի, Պէօյիւքտէրէ ճառաքէսի, թիւ 137.
Ղալաթիա, Մ. Ա. Բիրեանց, թիւ 12 Թիւնել խան.
Մեծ կղզի, Րէսուլ էֆ.
Մաքրիգիւղ, Մ. Ա. Անկէլիտէս, [illegible] րանի հրապարակ.
Սան Սթեֆանօ, Քէչէճեան էֆ.։

17 Գործակալութիւնք օսմ. գլխաւոր քաղաքաց մէջ։

ԼԱ ՄԻՒԹԻՒԷԼ ՏԸ ՖՐԱՆՍ
Է ՏԷ ՔՕԼՕՆԻ

La Mutuelle de France et des Colonies

ՓՈԽԱԴԱՐՁ ԿԵԱՆՔԻ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Պանք տը Ֆրանսի մէջ աւանդ ձգուած 60 միլիոն ֆրանք

ԿԸ ԳՈՐԾԷ	ՊԵՏԱԿԱՆ ՔՕՆԹՐՕԼԻՆ տակ, 1905 մարտ 17ի օրէնքին համաձայն։
Կ'ԸՆԾԱՅԷ	ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ ՄԸ ողջ մնացողներուն, եւ ԴՐԱՄՕԺԻՏ ու ՌԱՆԹ ՎԻԱԺԷՐ կ'ապահովէ, 15 տարիէն վճարելի ողջ մնացողներուն, մահուան պարագային երաշխաւորութիւններով։
Կ'ԸՆԴՈՒՆԻ	Վճարումներ ԱՄՍԱԿԱՆ ՎԵՑ ՖՐԱՆՔԷՆ սկսեալ։
ԿԸ ԶԵՏԵՂԷ	ՊԱՆՔ ՏԸ ՖՐԱՆՍԻ ՄԷՋ իր յաճախորդներուն յանձնած դրամները, պետական երաշխաւորութիւն ունեցող արժեթուղթերու վերածելով զանոնք։
ԳՈՐԾԱՌՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ՈՒՆԵՑԱԾ Է	700 ՄԻԼԻՈՆ ՖՐԱՆՔԻ, մինչեւ 1908 նոյեմբեր 30 իր երկու ճիւղերուն մէջ. ԿԵԱՆՔԻ ՈՒ ՄԱՀՈՒԱՆ

Տեղեկութիւն եւ կանոնագիր ձրիաբար կը տրուին
ԱՐԵՒԵԼՔԻ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ
Թիճարէթ խան, Ղալաթիա, Բէրճէնպէ Բազար
Ընդհ. Տնօրէն Օ. ԺԻՌՕ
Փորձառու եւ գործունեայ գործակալներ կը փնտռուին, որոնք պէտք է ունենան լաւ յանձնարարականներ ալ։

ԻՒՆԻՕՆ

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ Ի ՓԱՐԻԶ 1828–1829

1828 L'UNION DE PARIS

ԿԵԴՐՈՆԱՏԵՂԻ Ի ՓԱՐԻԶ 9, ՓԼԱՍ ՎԱՆՏՕՄ, 9

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆՔ

Դրամագլուխ եւ պահեստ	329	Միլիոն Ֆրանք
1906ին գանձուած ապահովագին	30	» »
Մինչեւ 1906ի վերջը հատուցեալ փնասք	480	» »

Ինչպէս այս թուանշաններէն կ'երեւի, Ընկերութեան դրամագլուխն ու պահեստի գումարն է 329 ՄԻԼԻՈՆ ՖՐԱՆՔ որ հսկայ երաշխաւորութիւն մը կ'ընծայէ ԻՒՆԻՕՆի ապահովագրեալց։

Արեւելքի համար մասնաւոր զեղչեալ սակացոյց. Նպաստաւոր պայմաններ՝ ան համեմատ կերպով աւելի ԴԻՒՐԱՄԱՏՉԵԼԻ քան ո՛ եւ է Ընկերութեան պայմանները։ Ապահովագրութեան ամէն ձեւերը ամէնէն աժան գիներով, օրինակի համար՝ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ Ի ԴԷՊ ՄԱՀՈՒ, ՀՐԴԵՀԻ, ԴՐԱՄՕԺԻՏԻ, եւն. եւն.։

Ընկերութեան Դրամատունն է ՕՍՄԱՆԵԱՆ ԿԱՅՍԵՐԱԿԱՆ ՊԱՆՔԱՆ
Թուրքիոյ եւ Արեւելքի Ընդհ. Տնօրէնութիւն
Ընդհ. Տնօրէն ՍԻՄՈՆ ԳԱՅՍԵՐԼԵԱՆ
Պետ ՄԻՀՐԱՆ ՏԷՐ-ՆԵՐՍԷՍԵԱՆ
Պոլիս, Սուլթան-Համամ, Քաթըրճը Օղլու Բասաժ։
Գործակալութիւնք Թուրքիոյ գլխաւոր քաղաքաց մէջ։

WILSON LINE
HULL-CONSPLE-NOVOROSSISK-ODESSA

ԹՕՄԱՍ ՈՒԻԼՍԸՆ
ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ
Ընդմէջ Հուլի, Կ. Պոլսոյ եւ Օտեսայի

Նաւեր	Թոնօ	Նաւեր	Թոնօ	Նաւեր	Թոնօ	Նաւեր	Թոնօ	Նաւեր	Թոնօ
Ալպանօ	1069	[illegible]	4311	Հիտալկօ	1531	Մարէնկօ	3709	Սաբֆօ	1119
[illegible]	3607	[illegible]	938	[illegible]	3720	[illegible]	3557	[illegible]	1785
Անճելօ	1541	[illegible]	2333	[illegible]	1600	Միլօ	1057	[illegible]	119
[illegible]	2277	[illegible]	1715	[illegible]	595	Մոնթեպելլօ		[illegible]	1908
Պասանօ	1822	[illegible]	504	[illegible]	2354	[illegible]	3419	[illegible]	1323
[illegible]	1264	[illegible]	3461	[illegible]	5540	[illegible]	1933	Թ. Ուիլսըն	1548
[illegible]	4461	[illegible]	1520	[illegible]	1060	[illegible]	4100	[illegible]	3837
[illegible]	1871	[illegible]	1841	[illegible]	1053	Օթելլօ	4036	[illegible]	1470
Դոմինօ	1827	[illegible]	954	[illegible]	3307	Օրլանտօ	1535	[illegible]	242
[illegible]	1244	[illegible]	1838	[illegible]	1700	[illegible]	1637	[illegible]	1914
[illegible]	1094	[illegible]	349	[illegible]	1055	[illegible]	510	Վոլօ	1299
[illegible]	2729	[illegible]	4532	[illegible]	3272	[illegible]	3329	[illegible]	2591
[illegible]	1331	[illegible]	3060	[illegible]	1648	[illegible]	1553	[illegible]	1850
[illegible]	4225	[illegible]	1142	[illegible]	3191	Ռոլլօ	1813	Զէրօ	1200
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	724	Ռոմէօ	1758	[illegible]	
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	1278	[illegible]	[illegible]	[illegible]	

[illegible]
Միքասօ շոգենաւը, նաւապետ Թօրր։
Քասրէլլօ շոգենաւը, նաւապետ Ճօն։
[illegible] Հուլէն [illegible]
Բյուրօ շոգենաւը, նաւապետ Պէլտինկ, ամսոյս 15ին։
Մուրօֆֆօ շոգենաւը, նաւապետ Մաք Լօուէն, մարտ 31ին։
Դիմել Գործակալներուն՝ Տ. ՀԷԼՏ ԷՆՐԻՔՕՏ
Թիւ 23—25, [illegible] խան, Ղալաթիա 10 50—43

ՎԵՐԼՈՒԾՈՒՄԸ ՑՈՅՑ ՏՈՒԱԾ Է ԹԷ

Medaille d'Or Paris 1889
FARINE LACTÉE NESTLÉ
Aliment complet pour les Enfants

ՆԷՍԼԷԻ
ԿԱԹԸ
Իճճիճ կատարեալ սնունդ մը կը կազմէ. բժիշկներուն եւ մայրերուն միաձայն վճռին համաձայն
ՆԷՍԼԷԻ ԿԱԹԸ
Թանկագին սնունդ մըն է տղոց եւ տկարակազմներու համար:
50—24

Cie RUSSIE
Navigaiion à Vapeur et de Commerce
ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ
ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Շաբաթական երթեւեկութիւններ
Փետրուար
Դշ. 5/18 Ինէպօլի, Սինօպ, Սամսոն, Օրտու, Կիրասօն, Տրապիզօն, Րիզէ եւ Պաթում. կէս օրէն առաջ ժամը 10ին։
Դշ. 5/18 Օտեսա. Իրիկուան ժամը 4ին։
Եշ. 6/19 Իզմիր, Պիրէօս եւ Աղեքսանդրիա. ժամը 10ին։
Եշ. 6/19 Օտեսա. ժամը 4ին։
Ուր. 7/20 Սէվաստոբօլ. ժամը 10ին։
Շբ. 8/21 Օտեսա. ժամը 10ին։
Շբ. 8/21 Տարտանէլ, Միտիլլի, Իզմիր, Քիօս, Հռոդոս, Մէրսին, Իսքէնտէրուն, Թրիպօլի, Պէյրութ, Հայֆա, Եաֆա, Բօռ-Սայիտ եւ Աղեքս. ժամը 4ին։

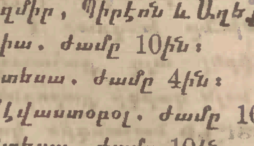

Մ Օ Ս
ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Ճամբորդ եւ ապրանք փոխադրող շոգենաւեր

Ա. ԿԱՐԳԻ	Բ. ԿԱՐԳԻ
Սէդի	Նայլօզոքիս
Մինիա	Էմէյսիա
Րափօսա	Գուզիրէ
Թէյպր	Մօէրիս
Նարսյօն	Ֆայիմ
Նավարին	Ֆարօս
	Թիպա

Առաջին կարգի շոգենաւերը շատ հանգստաւէտ են. [illegible]

[illegible]

Կ. Պոլսէ Լիվըրբուլ Ա. կարգի գին £ 16
» » Բ. » » 11

[illegible] Ղալաթիոյ [illegible] ժամը 24 [illegible]

[illegible]

Դիմել առ Հ. Վ. ՈՒԻԹՈԼ եւ Ընկ.
Գործակալք
Ռեթիմօ խան, Պաղչէ գաբու, Պոլիս
ՃԷՄՍ ՄՈՍ Ընկ.
50—45 81 Ճէյմս Սթրիթ, Լիվըրբուլ։

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՄԱՐՈՔԵԱՆ ԵՒ ՀԱՅԿԱԿԱՆ
Ն. ԲԱՔԷ ԵՒ ԸՆԿ.
ՍՊԱՍՈՒԱԾ ՇՈԳԵՆԱՒԵՐ
Մարտ 10ին, Ֆրիժի, Սեւ ծովէն
ՄԵԿՆՈՒՄՆԵՐ
Մարտ 10ին, Ֆրիժի, Մուստանիա եւ Մարսիլիա

Ա. կարգ Բարիզի համար 200 ֆր.
» » Մարսիլիոյ » 160 »
Բ. » Բարիզի » 150 »
» » Մարսիլիոյ » 120 »

Ա. կարգ Լոնտոնի համար 248.35 ֆր.
Բ. կարգ 185.10 ֆր. (Տիէփի ճամբով)։
Տեղեկութեանց համար դիմել Գործակալին՝ Թօփհանէ, քարափին վրայ։
15 Ֆ. ՌԸԳՈՒԼ

ՀԱԳՈՒՍՏԻ ՍԻՐԱՀԱՐՆԵՐՈՒՆ
ՀԱՅ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ
[illegible]
ԷՄՆԻՅԷԹ
Կ. Պոլիս, Սուլթան Համամ
Գրեթէ Լոնտրի դրամատան վրայի յարկը
[illegible]

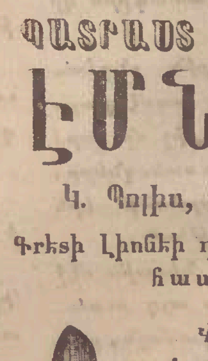

[illegible]
ԳԻՆԵՐԸ [illegible]
ԿԻՐԱԿԻ ՕՐԵՐԸ ԲԱՑ Է 50—41

Արտօնատէր ԳԱՐԵԳԻՆ ՓՕԶԱՃԵԱՆ